

การคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามมาตรฐานของหลักเกณฑ์ระหว่างประเทศ

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าก่อนที่จะมีการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามข้อตกลง TRIPS นั้น ก็ได้มีหลักเกณฑ์ระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์อยู่ก่อนแล้ว เพียงแต่ว่ารูปแบบ เนื้อหา ตลอดจนวิธีการ ฯลฯ ของการให้ความคุ้มครองอาจจะมีส่วนที่คล้ายหรือแตกต่างกันบ้าง ขึ้นอยู่กับประเภทของการให้ความคุ้มครอง และการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของประเทศต่าง ๆ ในการยอมรับต่อหลักเกณฑ์ของอนุสัญญาระหว่างประเทศดังกล่าว การศึกษาในบทนี้จะศึกษาถึงหลักเกณฑ์ระหว่างประเทศ ที่ใช้คุ้มครองสิทธิลักษณะนี้ คือ อนุสัญญากรุง ปารีส ที่นับว่าเป็นหลักเกณฑ์ระหว่างประเทศที่เก่าที่สุด และมีจำนวนสมาชิกมากที่สุด ต่อมาคือ ความตกลงแมดริดและความตกลงลิสบอน ที่ได้มีการกำหนดให้ประเทศสมาชิกคุ้มครองสิทธิในลักษณะนี้โดยตรง เพียงแต่มีข้อจำกัดในเรื่องจำนวนของประเทศสมาชิก ที่เข้าร่วมเป็นภาคีของความตกลงทั้งสอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในความตกลงลิสบอน ซึ่งประเทศที่เป็นสมาชิกดังกล่าวนี้มักจะคำนึงถึงผลประโยชน์ของแต่ละประเทศ อีกทั้งเมื่อมีการเข้าร่วมอนุสัญญาระหว่างประเทศแล้ว ประเทศดังกล่าวมักจะตระหนักถึงการได้รับผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจภายในประเทศเป็นหลัก ดังนั้นจึงเกิดความไม่สอดคล้องตรงกันในกลุ่มประเทศที่เข้าร่วมในอนุสัญญา โดยที่ในบางอนุสัญญาอาจมีจำนวนของประเทศสมาชิกที่ค่อนข้างจำกัด จนเหมือนกับว่าอนุสัญญาดังกล่าวไม่เป็นที่ยอมรับต่อมาตรฐานการให้ความคุ้มครองระหว่างประเทศในสิทธิประเภทนี้ หรืออนุสัญญามีได้กำหนดมาตรฐานการให้ความคุ้มครองชื่อทางภูมิศาสตร์ไว้โดยเฉพาะเจาะจงจนกระทั่งมาถึงยุคสมัยหนึ่งที่ประเทศทั่วโลกโดยเฉพาะประเทศที่มีผลประโยชน์ต่อการให้ความคุ้มครองสิทธิดังกล่าวนี้ ได้เข้าร่วมในการเจรจาเพื่อหาข้อยุติในการตกลงเพื่อให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (TRIPs) และโดยที่สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ก็เป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่งที่อยู่ภายใต้ข้อตกลง TRIPs ดังกล่าวนี้ ซึ่งในการที่ประเทศที่เข้าร่วมในการเจรจาโดยเฉพาะประเทศที่มีผลประโยชน์ต่อการให้ความคุ้มครองสิทธิลักษณะดังกล่าว ต่างก็แสดงความประสงค์ที่จะกำหนดนิยามศัพท์ที่ชัดเจน ตลอดจนรูปแบบ ขอบเขต ข้อยกเว้น ฯลฯ ของการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันสำหรับสมาชิกขององค์การการค้าโลก (WTO) ในการที่จะรับประกันกรณีจากการเจรจาตกลงในข้อตกลง TRIPS ซึ่งก่อนที่จะมีการบัญญัติถึงรายละเอียดในการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นี้ องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO) ในฐานะองค์กรชำนาญการในเรื่องของการเตรียมกรอบกฎหมายเพื่อให้การคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สิน-

สิทธิทางปัญญา ก็ได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นี้ด้วย ซึ่งในบทที่ 3 นี้ นอกจากจะกล่าวถึงหลักเกณฑ์ระหว่างประเทศต่าง ๆ ในการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์แล้ว ยังจะรวมถึงการศึกษา กรอบของ WIPO ในการร่าง กฎหมายต้นแบบ (Model Law) เพื่อเป็นการจัดเตรียมในการยกร่างการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นี้ด้วย

3.1. อนุสัญญากรุงปารีส

อนุสัญญากรุงปารีสว่าด้วยการคุ้มครองทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม (Paris Convention for the Protection of Industrial Property) ได้มีการเริ่มขึ้นตั้งแต่วันที่ 20 มีนาคม 1883 และมีการปรับปรุงแก้ไขอีก 6 ครั้ง ในครั้งสุดท้ายเป็นการปรับปรุงแก้ไขเมื่อปี ค.ศ.1967 ณ กรุงสต็อกโฮล์ม อนุสัญญากรุงปารีสนี้เป็นอนุสัญญาระหว่างประเทศที่กำหนดหลักเกณฑ์ในการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ที่มีขอบเขตกว้างมาก ประกอบไปด้วยทรัพย์สินทางปัญญาหลายประเภท ที่ได้กล่าวถึงการคุ้มครองและบัญญัติขอบเขต (scope) ของทรัพย์สินทางปัญญาโดยใช้ชื่อว่า ทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม (industrial property) ไว้ภายใต้มาตรา 1 (2)¹ เช่น การคุ้มครองสิทธิบัตร (patent) แบบจำลองเพื่อการใช้ประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ (utility models) การออกแบบผลิตภัณฑ์ทางอุตสาหกรรม (industrial designs) เครื่องหมายการค้า (trademarks) เครื่องหมายบริการ (servicemarks) ชื่อทางการค้า (trade name) สิ่งบ่งชี้แหล่งที่มาหรือเครื่องหมายแหล่งกำเนิด (indications of source or appellations of origin) และการระงับของการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมทางการค้า (the repression of unfair competition) เป็นต้น ซึ่งขอบเขตของทรัพย์สินทางปัญญาต่าง ๆ เหล่านี้ ตามหลักเกณฑ์ของอนุสัญญากรุงปารีสที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาในส่วนของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ก็มีเพียงสิ่งบ่งชี้แหล่งที่มาหรือเครื่องหมายแหล่งกำเนิด (indications of source or appellations of origin) กับการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมทางการค้า (unfair competition) เท่านั้น โดยที่ตามบทบัญญัติเดิมของอนุสัญญากรุงปารีส ปีค.ศ. 1883 ก็ได้กล่าวถึงสิ่งบ่งชี้แหล่งกำเนิด หรือเครื่องหมายแหล่งที่มาในขอบเขตของทรัพย์สินทางอุตสาหกรรมแต่อย่างใด ซึ่งสิ่งบ่งชี้แหล่งกำเนิด ได้มีการบัญญัติเพิ่มเติมโดยการแก้ไขที่กรุงวอชิงตัน (Washington) ในปี ค.ศ.1911 ส่วนเครื่องหมายแหล่งที่มาได้มีการบัญญัติเพิ่มเติมโดยการแก้ไขที่กรุงเฮก (Hague) เมื่อปีค.ศ.1925 และ

¹ Article 1(2) “ The protection of industrial property has as its object patents , utility models , industrial designs , trademarks , servicemark , trade name , indications of source or appellations of origin , and the repression of unfair competition ”

มาตรา 1(2) ตามอนุสัญญากรุงปารีสมิได้ให้รายละเอียดของข้อบังคับสำหรับประเทศที่เป็นสหภาพของอนุสัญญากรุงปารีสเพื่อย้ำความแน่นอนในการคุ้มครองทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม(industrial property) ซึ่งรวมถึงสิ่งบ่งชี้แหล่งที่มา หรือเครื่องหมายแหล่งกำเนิดด้วย² อาจมีเพียงมาตรา 10 อันเป็นบทบัญญัติพิเศษที่กล่าวถึงการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้แหล่งที่มาไว้ แต่มิได้กล่าวถึงหรือมิได้ให้การยอมรับในส่วนของการคุ้มครองเครื่องหมายแหล่งกำเนิดแต่อย่างใด อย่างไรก็ตามในส่วนของการคุ้มครองเครื่องหมายที่มานี้ก็ยังได้รับการคุ้มครองภายใต้บทบัญญัติว่าด้วยการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมทางการค้า (unfair competition) ด้วยเช่นกัน ซึ่งบทบัญญัติของอนุสัญญากรุงปารีสนี้ได้มีการปรับปรุงแก้ไขมาโดยตลอด เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของประเทศสมาชิกทั้งปวง โดยที่เนื้อหาของบทบัญญัติจะได้มีการกล่าวในส่วนต่อไป

3.1.1. หลักทั่วไป

ก่อนที่จะได้มีการศึกษาถึงเนื้อหาของอนุสัญญานี้ จะกล่าวถึงหลักเกณฑ์พื้นฐานหรือบทบัญญัติทั่วไปของอนุสัญญานี้ก่อนที่จะเข้าสู่เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เพื่อให้ทราบและเข้าใจในหลักเกณฑ์พื้นฐานดังกล่าว ที่นับว่าเป็นสาระสำคัญอย่างยิ่งของอนุสัญญากรุงปารีส โดยที่หลักเกณฑ์ดังกล่าวมีดังนี้

1. หลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment)

นับได้ว่าเป็นหลักเกณฑ์พื้นฐานของอนุสัญญาที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง และในอนุสัญญาใหม่ ๆ โดยเฉพาะอนุสัญญาทางการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาก็จะมีหลักเกณฑ์ว่าด้วยหลักปฏิบัติเยี่ยงชาติอยู่ด้วยเสมอ ซึ่งโดยสาระของหลักปฏิบัติเยี่ยงชาตินี้ประเทศสมาชิกของอนุสัญญาต้องถือปฏิบัติในการให้ความคุ้มครองและยอมรับสิทธิในทรัพย์สินทางอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ ในมาตรา 1 (2) ดังกล่าวแก่คนชาติของสมาชิกอื่น อย่างเท่าเทียมกับคนชาติในประเทศ

² Ludwig Baeumer, "International Treaties Relating to Appellations of Origin And Indications of Source" Symposium on Appellations of Origin And Indications of Source , Bordeaux(France) November 3-5, 1988 , p . 24.

ตน ตามมาตรา 2 (1)³ อีกทั้งมาตรา 2(2)⁴ ได้วางหลักเกณฑ์ในการห้ามมิให้กฎหมายของประเทศสมาชิกที่จะตั้งเงื่อนไขเพื่อการจำกัดการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางอุตสาหกรรมต่อคนชาติของประเทศสมาชิกในอนุสัญญานี้ ในส่วนเกี่ยวกับภูมิลำเนาและการก่อตั้งสถานประกอบการ รวมถึงมาตรา 3⁵ ที่ให้สิทธิดังกล่าวแก่คนชาติของประเทศที่มีได้เป็นสมาชิกของอนุสัญญากรุงปารีส แต่หากคนชาติดังกล่าว มีภูมิลำเนาหรือได้มีการก่อตั้งสถานประกอบการ (Industrial or Commercial Establishment) อยู่ในประเทศสมาชิกก็ให้ได้รับการปฏิบัติแบบเดียวกับของประเทศสมาชิกรวม และมิสิทธิได้รับประโยชน์ในเรื่องของการคุ้มครองสิทธิอันถือเป็นทรัพย์สินทางอุตสาหกรรมตามอนุสัญญานี้ด้วย

จะเห็นได้ว่าหลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาตินี้ วางอยู่บนพื้นฐานของการไม่เลือกปฏิบัติ (Non-Discrimination) ที่ไม่ว่าคนชาติอื่น ๆ (ทั้งๆที่เป็นคนชาติของประเทศสมาชิกอื่น ๆ และคนชาติของประเทศที่มีได้เป็นสมาชิกของอนุสัญญานี้แต่มีเงื่อนไขที่ว่าคนชาติของประเทศที่มีได้เป็นสมาชิกของอนุสัญญากรุงปารีสจะต้องมีภูมิลำเนาหรือมีการก่อตั้งสถานประกอบการในประเทศสมาชิก ฯลฯ ตามมาตรา 3 ดังกล่าว) ที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินทางอุตสาหกรรมตามความในอนุสัญญาก็จะได้รับความคุ้มครอง ในประเทศที่เป็นสมาชิกอนุสัญญานี้ด้วยเช่นกัน แม้ว่ากฎหมายภายในของแต่ละประเทศจะมีความแตกต่างกันโดยที่ประเทศสมาชิกอาจมีเงื่อนไขของการคุ้มครอง

³ Article 2 (1) “ Nationals of any country of Union shall , as regards the protection of industrial property , enjoy in all the other countries of the Union the advantages that their respective laws now grant , or may hereafter grant , to nationals : all without prejudice to the rights specially provided for by this Convention . Consequently , they shall have the same protection as the latter , and the same legal remedy against any infringement of their rights , provided that the conditions and formalities imposed upon nationals are complied with. ”

⁴ Article 2 (2) “ However , no requirement as to domicile or establishment in the country where protection is claimed may be imposed upon nationals of countries of the Union for the enjoyment of any industrial property rights. ”

⁵ Article 3 “ Nationals of the countries outside the Union who are domiciled or who have real and effective industrial or commercial establishments in the territory of one of the countries of the Union shall be treated in the same manner as nationals of the countries of the Union. ”

ทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม ในแต่ละประเทศที่มีความแตกต่างกันด้วย⁶ (โดยบางประเทศอาจมีการตั้งเงื่อนไขในการคุ้มครองที่ค่อนข้างสูงหรือในบางประเทศอาจมีข้อจำกัดอย่างมากในการคุ้มครองเป็นต้น) แต่โดยหลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติที่วางอยู่บนพื้นฐานของการไม่เลือกปฏิบัตินี้ กฎหมายภายในของประเทศที่มีเงื่อนไขในการคุ้มครองดังกล่าว ก็จะต้องให้การคุ้มครองทรัพย์สินทางอุตสาหกรรมของคนชาติของตนและของในประเทศสมาชิกอนุสัญญากรุงปารีสภายใต้เงื่อนไขเดียวกันด้วย

2. หลักสิทธิของผู้ยื่นคำขอรับสิทธิก่อน (Right of Priority)

โดยที่ตามมาตรา 4 ของอนุสัญญากรุงปารีส ได้กำหนดถึงสิทธิของผู้ยื่นคำขอรับสิทธิในทรัพย์สินทางอุตสาหกรรมที่ได้ยื่นไว้เป็นรายแรก ไม่ว่าจะประเทศใดประเทศหนึ่งที่เป็นสมาชิกของอนุสัญญานี้ก็สามารถจะยื่นคำขอรับสิทธิดังกล่าวในประเทศสมาชิกของอนุสัญญาทุกประเทศได้ ภายในเวลาที่กำหนด (ภายใน 6 เดือน หรือ 1 ปี) อีกทั้งการยื่นคำขอรับสิทธิในประเทศอื่น ๆ นี้ ถือได้ว่าได้ยื่นในวันเดียวกับที่ได้ยื่นไว้ในครั้งแรกอีกด้วย ซึ่งประโยชน์ของสิทธินี้จะทำให้เกิดความสะดวกอย่างยิ่งแก่ผู้ที่ประสงค์จะได้รับการคุ้มครองในทรัพย์สินทางอุตสาหกรรมดังกล่าวที่เป็นของตนในประเทศสมาชิกอื่นใดในอนุสัญญานี้ โดยบุคคลดังกล่าวก็จะมีกำหนดเวลา (6 เดือน หรือ 1 ปี) ดังกล่าวที่จะตัดสินใจว่าสิทธิทางทรัพย์สินทางอุตสาหกรรมของตนนั้นสมควรที่จะได้รับการคุ้มครองในประเทศใดบ้างที่เขาจะได้รับประโยชน์จากการคุ้มครองสูงสุด จากนั้นจึงใช้กำหนดเวลาดังกล่าว ไปยื่นคำขอรับสิทธิในทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม ในประเทศที่ประสงค์จะได้รับการคุ้มครองดังกล่าวได้ แต่มีข้อแม้ว่า จะต้องมีการยื่นคำขอรับสิทธิดังกล่าวภายในกำหนดเวลาดังกล่าวจึงสามารถยื่นต่อ การยื่นในประเทศสมาชิกอื่น ๆ ถึงการยื่นขอรับสิทธิในครั้งแรกได้

3.1.2. บทบัญญัติของอนุสัญญากรุงปารีสที่เกี่ยวข้องกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

บทบัญญัติพื้นฐานของสิ่งบ่งชี้แหล่งที่มา (Indication of Source) คือมาตรา 10 (1)⁷ ที่ได้บัญญัติข้อบังคับโดยการนำมาตรา 9 ในกรณีของการใช้สิ่งบ่งชี้แหล่งกำเนิดที่ผิดไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมต่อแหล่งของสินค้า โดยที่บทบัญญัติตามมาตรานี้ ถือเป็นมาตรการต่อสินค้าที่มีการ

⁶ International Bureau of WIPO “ International Treaties Relating to the Protection of Industrial Designs ” Seminar on Industrial Designs , Beijing (china) March 1-3,1994. p.33.

⁷ Article10(1) “ The provisions of the preceding Article shall apply in cases of direct or indirect use of a false indication of the source of the goods or the identity of the producer, manufacturer , or merchant. ”

ใช้โดยผิดกฎหมาย ในกรณีของเครื่องหมายการค้า ชื่อทางการค้า ซึ่งมาตรา 9 ได้วางหลักไว้ว่า การยึดสินค้าที่มีการนำเข้าที่ผิด จะต้องมีการกำหนดไว้ อย่างน้อยก็เป็นการห้ามการนำเข้าในสินค้าของประเทศดังกล่าวตามมาตรา 9 นี้ หรือการยึดภายในประเทศ แต่ถ้าบทลงโทษดังกล่าวมิได้ถูกกำหนดไว้ในประเทศใดประเทศหนึ่งโดยเฉพาะ การปฏิบัติและหนทางเยียวยาซึ่งมีประโยชน์ในกรณีดังกล่าว ก็จะสามารถใช้ประโยชน์ได้⁸ และสำหรับมาตรา 10 (1) นี้เป็นบทบัญญัติที่เป็นมาตรการในการห้ามใช้สำหรับสิ่งบ่งชี้ที่ผิด ซึ่งปรากฏอยู่ในสินค้าไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม แต่อย่างไรก็ตามมาตรา 10 นี้ไม่ใช่สำหรับกรณีของการบ่งชี้ที่นอกเหนือจากสิ่งบ่งชี้ที่มีใช้เป็นการใช้ที่ถือว่าผิดอันอาจทำให้สาธารณชนสับสนหลงผิด หรืออย่างน้อยในสาธารณชนของประเทศใดประเทศหนึ่ง (certain country) (เช่นเป็นการชี้ถึงพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ในประเทศที่แตกต่างกัน แต่กลับมีชื่อที่เหมือนกัน อีกทั้งส่วนหนึ่งของพื้นที่ดังกล่าวเป็นที่รู้จักกันดีทั่วโลกในสินค้าชนิดใดโดยเฉพาะ ซึ่งการใช้ชื่อที่เกี่ยวข้องกับสินค้าที่มีความดั้งเดิมจากอีกหนึ่งพื้นที่ ก็อาจทำให้เกิดความสับสนหลงผิดได้เช่นกัน)

ในการพิจารณาถึง ผู้มีสิทธิในการร้องขอให้จับ (ยึด) สินค้าที่มีการนำเข้ามาดังกล่าว มาตรา 9(3)⁹ และมาตรา 10(2)¹⁰ ได้วางหลักในการพิจารณาว่า ใครที่จะเป็นผู้ร้องขอให้จับ (ยึด) ในการนำเข้าของสินค้าดังกล่าว หรือการกำหนดบทลงโทษอื่น ๆ ซึ่งอาจจะเป็นพนักงานอัยการ ผู้ใช้อำนาจอื่นใด หรือผู้มีส่วนได้เสีย โดยที่มาตรา 10 (2) ให้ความหมายของ “ผู้มีส่วนได้เสีย” ว่าเป็นผู้ผลิต หน่วยผลิต ผู้ประกอบการค้า บุคคลในพื้นที่ หรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจตามกฎหมายที่ได้ผลิตสินค้าหรือเป็นหน่วยผลิตทางการค้า และได้รับการจัดตั้งทั้งในท้องถิ่นที่ผลิต หรือในแคว้นที่มีอยู่ในที่ตั้งซึ่งในกรณีนี้อาจเป็นเอกชนก็ได้

⁸ Ludwig Baeumer, “ International Treaties Relating to Appellations of Origin And Indications of Source ” , p. 25.

⁹ Article 9(3) “ Seizure shall take place at the request of the public prosecutor , on any other competent authority , or any interested party, whether a natural person or a legal entity, in conformity with the domestic legislation of each country ”

¹⁰ Article 10(2) “ Any producer , manufacture , or merchant , whether a natural person or a legal entity , engaged in the production or manufacture of trade in such goods and established either in the locality falsely indicated as the source , on in the region where such locality is situated , or in the country falsely indicated, or in the country where the false indication of source is used , shall in any case be deemed an interested party. ”

ในบทบัญญัติของอนุสัญญานี้มีได้บัญญัติถึงการให้ความคุ้มครองชื่อทางภูมิศาสตร์โดยตรง แต่เป็นหลักเกณฑ์ว่าด้วยการแข่งขันทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม(Unfair Competition) ตามมาตรา 10bis ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่บังคับให้ประเทศสมาชิกของอนุสัญญาให้ความมั่นใจต่อการคุ้มครองที่อาจมีผลกระทบต่อการแข่งขันทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมดังกล่าว ที่หากพิจารณาว่าไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของสิ่งบ่งชี้แหล่งที่มา (Indication of Source) หรือเครื่องหมายแหล่งกำเนิด (Appellation of Origin) ดังกล่าวแล้ว ในเรื่องของการแข่งขันทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมนี้ก็จะเข้ามาใช้บังคับโดยมารอบคลุมที่นอกเหนือไปจากการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้แหล่งกำเนิดหรือเครื่องหมายแหล่งที่มาได้ แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้ข้อห้ามตามมาตรา 10bis (3)¹¹ ดังนี้คือ

- 1) การกระทำตามปกติที่สร้างความสับสนหลงผิด โดยความหมายใดก็ตามในการจัดตั้งของสินค้า หรือ ในทางอุตสาหกรรม หรือกิจกรรมทางการค้าต่อคู่แข่งทางการค้า
- 2) การกล่าวหาที่ไม่เป็นจริงในทางการค้า เพื่อทำลายความเชื่อถือในทางการค้าต่อคู่แข่งทางการค้า
- 3) การใช้สิ่งบ่งชี้ หรือการกระทำใดๆ อันเป็นการลวงสาธารณชนในเรื่อง กระบวนการผลิต คุณลักษณะ วัตถุประสงค์ของการผลิตสินค้า หรือปริมาณของสินค้า

ตามหลักเกณฑ์ที่เป็นข้อห้ามดังกล่าวนี้จะเห็นได้ว่า มีขอบเขตการให้ความคุ้มครองที่ค่อนข้างกว้างมากและไม่มีการระบุไว้อย่างชัดเจนถึงสิทธิในทรัพย์สินทางอุตสาหกรรมประเภทใดบ้างที่จะได้รับความคุ้มครอง โดยหากว่าไม่เป็นไปตามการคุ้มครองทรัพย์สินทางอุตสาหกรรมของอนุสัญญานี้ หลักเกณฑ์ว่าด้วยการแข่งขันทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมนี้จะใช้แทนทรัพย์สินทางอุตสาหกรรมดังกล่าว โดยการกำหนดลักษณะอันถือเป็นการแข่งขันทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม ภายใต้ข้อห้ามตาม 1-3 ดังกล่าวเท่านั้น

¹¹ Article 10bis (3) “ The following in particular shall be prohibited :

1. all acts of such a nature as to create confusion by any means whatever with the establishment , the goods , or the industrial or commercial activities , of a competitor;
2. false allegations in the course of trade of such a nature as to discredit the establishment , the goods , or the industrial or commercial activities , of a competitor;
3. indications or allegations the use of which in the course of trade is liable to mislead the public as to nature , the manufacturing process ,the characteristics , the suitability for their purpose , or the quantity , of the goods .”

มาตรา 10ter เป็นส่วนสำคัญในความเชื่อมโยงกับสิ่งบ่งชี้แหล่งที่มา (Indication of Source) ด้วยเหตุที่เป็นการบังคับให้ประเทศสมาชิกของอนุสัญญากรุงปารีสบัญญัติหลักเกณฑ์ให้สอดคล้องตลอดจนเป็นเรื่องในส่วนของกรรณการเยียวยาทางกฎหมายที่เหมาะสม ในการใช้มาตรการต่อบรรดาสหพันธ์ และสมาคมทางอุตสาหกรรม ผู้ผลิตหรือพ่อค้า เพื่อให้เกิดความมั่นใจ ภายใต้ง่อนไขที่แน่นอนต่อแนวความคิดในการปราบปรามสิ่งบ่งชี้แหล่งที่มา (Indication of Source) ที่ผิด¹²

มีข้อสังเกตว่าในอนุสัญญากรุงปารีสนี้ ไม่มีบทบัญญัติที่เป็นการห้ามหรือการป้องกันมิให้การใช้เครื่องหมายตลอดจนสิ่งบ่งชี้แหล่งที่มา และเครื่องหมายแหล่งกำเนิดกลายเป็นชื่อสามัญ (generic) แต่อย่างใด ซึ่งอาจเนื่องมาจากสมาชิกของอนุสัญญานี้มีเป็นจำนวนมากซึ่งประกอบไปด้วยสมาชิกถึง 102 ประเทศ ที่ในแต่ละประเทศสมาชิกต่างก็มีบทบัญญัติและแนวคิดในเรื่องของการให้ความคุ้มครองสิทธิในลักษณะนี้ที่แตกต่างกันไป โดยในประเทศที่มีบทบาทในการบัญญัติหลักเกณฑ์ของอนุสัญญา อาจมีการยอมรับในการที่เครื่องหมาย (รวมถึงสิ่งบ่งชี้แหล่งกำเนิด และเครื่องหมายแหล่งที่มา) สามารถกลายเป็นชื่อสามัญได้ จึงดูเหมือนว่าบทบัญญัติที่ไม่มีการป้องกันทรัพย์สินทางอุตสาหกรรมประเภทสิ่งบ่งชี้แหล่งกำเนิดหรือเครื่องหมายแหล่งที่มาที่กลายเป็นชื่อสามัญดังกล่าว เป็นการรับแนวคิดมาจากประเทศที่ต้องอาศัยข้อยกเว้นในเรื่องชื่อสามัญ โดยการใช้ชื่อของสินค้าอันประเทศของตนได้ยอมรับว่าเป็นชื่อสามัญ (แม้ว่าสินค้าที่มีชื่อเสียงดังกล่าว ในประเทศดั้งเดิมจะไม่ถือเป็นชื่อสามัญก็ตาม) กับสินค้าในประเทศของตนได้ โดยไม่มีบทบัญญัติส่วนใดของอนุสัญญากรุงปารีสนี้ห้ามหรือป้องกันเครื่องหมายทางภูมิศาสตร์ให้เป็นชื่อสามัญดังกล่าวแต่อย่างใด เป็นผลให้การให้ความคุ้มครองสิทธิประเภทนี้ภายใต้อนุสัญญากรุงปารีสนี้ไม่มีความเคร่งครัดนัก ขึ้นอยู่กับกฎหมายภายในของแต่ละประเทศสมาชิกที่จะยอมรับหรือไม่ ในการป้องกันมิให้การใช้ชื่อของสิทธิในลักษณะกลายเป็นชื่อสามัญ ซึ่งประเทศที่มีแนวคิดในการคุ้มครองสิทธิลักษณะนี้อย่างเคร่งครัด อันเนื่องมาจากการที่ประเทศของตน เป็นประเทศดั้งเดิมในชื่อทางภูมิศาสตร์ดังกล่าว ก็จะมีกฎหมายที่ห้ามหรือป้องกันมิให้ชื่อทางภูมิศาสตร์ของตนกลายเป็นชื่อสามัญ ในทางกลับกันประเทศที่ต้องอาศัยการใช้ชื่อสามัญของชื่อทางภูมิศาสตร์กับสินค้าในประเทศของตนดังกล่าว ก็สามารถที่จะใช้ชื่อสามัญต่อไปได้โดยไม่มีกฎหมายภายในประเทศของตนตลอดจนไม่มีกฎเกณฑ์ของอนุสัญญากรุงปารีส ห้ามหรือป้องกันไว้แต่อย่างใด

3.2. ความตกลงแมดริด

¹² Ibid ., p . 25.

ความตกลงแมดริดริค ว่าด้วยการปราบปรามสิ่งบ่งชี้แหล่งที่มาของสินค้าที่ใช้ผิดหรือการปลอมแปลง (Madrid Agreement for the Repressing of False or Deceptive Indication of Source on Goods) ได้มีการเริ่มขึ้นเมื่อวันที่ 14 เมษายน 1891 และมีการปรับปรุงแก้ไขอีก 5 ครั้ง โดยในครั้งสุดท้ายเป็นการแก้ไขเมื่อปี ค.ศ.1967 ณ กรุงสต็อกโฮล์ม ความตกลงนี้มีประเทศสมาชิกทั้งหมด 32 ประเทศ และเป็นความตกลงที่มีความเกี่ยวข้องกับอนุสัญญากรุงปารีสเป็นอย่างมาก และถือได้ว่าเป็นความตกลงพิเศษภายใต้กรอบงานของอนุสัญญากรุงปารีส¹³ ในส่วนของการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้แหล่งที่มา (Indication of Source) ที่เป็นการกำหนดรายละเอียด ในการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้แหล่งที่มาโดยเฉพาะ อีกทั้งยังมีวัตถุประสงค์ในการแสดงที่ไม่เพียงแต่เป็นการใช้สิ่งบ่งชี้แหล่งที่มาที่ไม่ถูกต้องเท่านั้น แต่รวมไปถึงการหลอกลวงถึงสิ่งบ่งชี้แหล่งที่มาด้วย และโดยที่ความตกลงแมดริดริคนี้เป็นความตกลงที่เปิดโอกาสให้ประเทศสมาชิกอนุสัญญากรุงปารีสสามารถเข้าร่วมในการเป็นสมาชิกของความตกลงนี้ได้ อันอาจเป็นผลเนื่องมาจากที่ความตกลงนี้เป็นส่วนที่เสริมเพิ่มในการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้แหล่งที่มา มาจากอนุสัญญากรุงปารีสดังกล่าวมาแล้ว

ในส่วนของเนื้อหาที่เป็นบทบัญญัติที่กล่าวถึงการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้แหล่งที่มา นั้น มาตรา(1)¹⁴ ของความตกลงบัญญัติว่า สินค้าที่มีการใช้ที่ไม่ถูกต้องหรือหลอกลวงต่อสิ่งบ่งชี้ของประเทศหรือสถานที่ดั้งเดิมโดยประเทศสมาชิกประเทศใดประเทศหนึ่งของความตกลงนี้ หรือต่อสถานที่ตั้งเพิ่มเติมในทางตรงหรือทางอ้อมจะต้องถูกจับ(ยึด) เมื่อนำเข้าสู่รัฐสมาชิกของความตกลงแมดริดริค ซึ่งถือได้ว่าเป็นมาตรการบังคับของอนุสัญญานี้ที่คล้ายกับมาตรา 9 ของอนุสัญญากรุงปารีส และหากเปรียบเทียบในส่วนของการใช้บังคับของความตกลงนี้ของอนุสัญญากรุงปารีสแล้วจะเห็นได้ว่า มาตรา (1) ของข้อตกลงนี้เป็นการจับ (ยึด) ที่ได้รับมอบหมายอันเป็นข้อบังคับ และไม่มีทางเลือกในการยึดได้ อีกทั้งตามความตกลงแมดริดริคเป็นการปฏิบัติตามบทบัญญัติ เมื่อประเทศคู่สัญญาหรือ สถานที่ตั้งในประเทศนี้ใช้สิ่งบ่งชี้ที่ผิด ซึ่งมีใช้เพียงสิ่งบ่งชี้ที่ประกอบไปด้วยชื่อของท้องถิ่นใดโดยเฉพาะเท่านั้น แต่รวมไปถึงชื่อทางการค้าของสินค้าที่มีลักษณะหลอกลวงหรือเป็น

¹³ Ludwig Baeumer, “ The International Protection of Geographical Indications ”, Symposium on the International Protection of Geographical Indications ,Wiesbaden (Germany) October , 12 and 18 , 1991 ,p. 29.

¹⁴ Article 1(1) “ All goods bearing a false or deceptive indication by which one of the country to which this Agreement applies, or a place situated therein, is directly or indirectly indicated as being the country or place of origin shall be seized on importation into any of the said countries”

การใช้อันมีเจตนาที่ไม่ชอบด้วยแต่อย่างไรก็ตาม มาตรา 1 (1) ของความตกลงนี้ มีความคล้ายคลึงกับมาตรา 10 ของอนุสัญญากรุงปารีส ในส่วนที่เป็นการปฏิบัติในกรณีที่หากมีสิ่งบ่งชี้ที่ผิดปรากฏอยู่บนสินค้า¹⁵ และหากพิจารณาต่อไปแล้วมาตรา 1 (1) จะใช้สำหรับสินค้าที่ใช้สิ่งบ่งชี้ปลอมหรือเป็นการหลอกลวงเฉพาะในประเทศสมาชิกของความตกลงนี้เท่านั้น มิได้มีการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้แหล่งที่มาในประเทศอื่นแต่อย่างใด

ส่วนอื่น ๆ ของมาตรา 1 และมาตรา 2 นั้นเป็นรายละเอียดของในแต่ละกรณี ซึ่งรวมถึงการยึดหรือมาตรการที่คล้ายกัน อันอาจถูกร้องขอให้ดำเนินการยึดได้ ซึ่งบทบัญญัตินี้ก็มีความคล้ายกับบทบัญญัติของอนุสัญญากรุงปารีสเป็นอย่างมาก ยกเว้นแต่ในเรื่องของการให้สิทธิต่อข้อบังคับที่ได้ร้องขอดังกล่าว และตามที่จริงแล้วนั้น ในความตกลงแมดริดนี้มีขอบเขตจำกัดกว่าอนุสัญญากรุงปารีส ถ้ามองได้มีการบัญญัติเหมือนกับเช่นที่อนุสัญญากรุงปารีสบัญญัติ ในส่วนของกรณีที่เอกชนก็อาจร้องขอให้ยึดสินค้าที่มีการบ่งชี้ที่ผิด หรือการปลอมแปลงสิ่งบ่งชี้โดยตรงได้¹⁶ ซึ่งดูเหมือนกันว่าเป็นการจำกัดสิทธิในการใช้มาตรการบังคับสิทธิของเอกชน โดยต้องมีการร้องขอให้จับหรือยึดโดยผ่านทางพนักงานอัยการ หรือผู้ที่มีอำนาจในทางกฎหมายอื่น ๆ ซึ่งหากพิจารณาถึงความสะดวกในการใช้มาตรการบังคับสิทธินี้แล้ว อนุสัญญากรุงปารีสน่าจะเป็นประโยชน์ในการใช้สิทธิของเจ้าของสิ่งบ่งชี้แหล่งที่มาต่อผู้ละเมิดสิทธิมากกว่าบทบัญญัติในความตกลงแมดริด เพราะว่าอนุสัญญากรุงปารีส มีขอบเขตในส่วนของมาตรการบังคับใช้สิทธิที่กว้างกว่าความตกลงแมดริด โดยอนุญาตให้เอกชนสามารถดำเนินการเองได้ โดยไม่จำเป็นต้องผ่านพนักงานเจ้าหน้าที่เหมือนดังเช่นความตกลงแมดริด

มาตรา 3¹⁷ เป็นหลักเกณฑ์การอนุญาติให้จำหน่ายสินค้าที่ชี้ให้เห็นถึงชื่อ ที่อยู่ ในสินค้าที่มาจากประเทศอื่น โดยจะมีบทบัญญัติที่ใช้บังคับผู้จำหน่ายให้มีชื่อหรือที่อยู่ประกอบกับสินค้าในลักษณะที่เป็นการบ่งชี้ที่ถูกต้องแน่นอน ในลักษณะของประเทศหรือสถานที่ผลิตสินค้า โดยที่

¹⁵ Ibid., p.26.

¹⁶ Ibid .,p.29

¹⁷ Article 3 “ These provisions shall not prevent the vendor from indicating his name or address upon goods coming from a country other than that in which the sale takes place ; but in such case the address or the name must be accompanied by an exact indication in clear characters of the country or place of manufacture or production , or by some other indication sufficient to avoid any error as to the true source of the wares ”

มาตรา 3bis 18 เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับประเทศสมาชิกของความตกลงนี้ เพื่อเป็นการห้ามการใช้ที่มีความเชื่อมโยงกับการจำหน่าย หรือการแสดงผลเพื่อเสนอขายสินค้า ในสิ่งบ่งชี้ที่จะเป็นการลวงสาธารณชน ในแหล่งที่มาของสินค้า¹⁹ ซึ่งจะเห็นได้ว่าขอบเขตของการให้ความคุ้มครองตามมาตรา 3bis ค่อนข้างกว้างมาก เช่นนอกจากจะเป็นการป้องกันการใช้สิ่งบ่งชี้แหล่งที่มาที่ผิดหรือเป็นการหลอกลวงต่อสาธารณชนในสินค้าที่วางจำหน่าย แต่ยังรวมถึงพฤติการณ์การใช้สิ่งบ่งชี้แหล่งที่มาใดๆที่อาจทำให้ผู้บริโภคหรือสาธารณชนสับสนหลงผิดในแหล่งที่มาของสินค้าด้วย

ในมาตรา 4²⁰ ที่เป็นเรื่องข้อโต้แย้งในบทบัญญัติของความตกลงนี้ ส่วนแรกของมาตรานี้เป็นอำนาจของศาลแต่ละประเทศที่จะตัดสินว่าอะไรคือสิ่งบ่งชี้แหล่งที่มา ซึ่งมีลักษณะที่เป็นชื่อสามัญ อันไม่อยู่ภายใต้บังคับอนุสัญญา²¹ อีกทั้งในส่วนของสินค้าประเภทไวน์ก็จะถูกแยกออกมาจากบทบัญญัติในส่วนนี้²¹ ซึ่งก็หมายความว่าในการที่ศาลในแต่ละประเทศจะพิจารณาว่าสิ่งบ่งชี้แหล่งที่มาใดที่ได้กลายเป็นชื่อสามัญนั้น บทบัญญัติที่ว่านี้จะไม่รวมถึงสินค้าประเภทไวน์ ซึ่งสินค้าประเภทไวน์นี้ศาลในแต่ละประเทศไม่มีอำนาจที่จะตัดสินว่าสินค้าประเภทไวน์ได้กลายเป็นชื่อสามัญแต่อย่างใด ซึ่งจะเห็นได้ว่าบทบัญญัติในมาตรา 4 ในความตกลงแมดริดนี้ สินค้าประเภทไวน์จะได้รับการคุ้มครองถึงการที่ไม่สามารถกลายเป็นชื่อสามัญได้ ส่วนสินค้าประเภทอื่นต้องขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาลในแต่ละประเทศสมาชิกดังกล่าว ที่จะพิจารณาว่าสินค้าที่ใช้สิ่งบ่งชี้แหล่งที่มา ประเภทใด (ยกเว้นสินค้าประเภทไวน์) ที่กลายเป็นชื่อสามัญได้ ซึ่งในประเด็นของการคุ้มครองสินค้าที่ใช้ชื่อทางภูมิศาสตร์ที่มีชื่อเสียง ที่โดยมากมักจะเป็นสินค้าประเภทไวน์ ซึ่งยังคงเป็นข้อโต้แย้งกันอยู่ในเวทีระหว่างประเทศที่มีส่วนได้เสียในการใช้ชื่อทาง

¹⁸ Article 3bis “ The countries to which this Agreement applies also undertake to prohibit the use , in connection with the sale or display or offering for sale of any goods , of all indications in the nature of publicity capable of deceiving the public as to the source of the goods, and appearing on signs, advertisements, invoices, wine lists ,business letters or papers, or any other commercial communication. ”

¹⁹ Ibid ., p . 26.

²⁰ Article 4 “ The court of each country shall decide what appellations, on account of their generic character, do not fall within the provisions of this agreement, regional appellations concerning the source of products of the vine being ,however,excluded from the reservation specified by this Article ”

²¹ Ibid ., p . 26.

ภูมิศาสตร์ของไวน์นี้ ระหว่างในกลุ่มประเทศที่มีสินค้าอันใช้ชื่อทางภูมิศาสตร์ที่มีชื่อเสียงโดยเฉพาะในสินค้าประเภทไวน์กับประเทศในโลกใหม่ ที่ได้มีการใช้ชื่อทางภูมิศาสตร์ของประเทศดั้งเดิมกับสินค้าประเภทไวน์ในประเทศของตน โดยที่กฎหมายในประเทศของโลกใหม่นี้ก็เอื้อต่อการที่สินค้าประเภทไวน์ที่ใช้ชื่อทางภูมิศาสตร์ในประเทศดั้งเดิมกลายเป็นชื่อสามัญด้วย จึงเป็นเหตุผลที่ว่าทำไมจำนวนประเทศสมาชิกของความตกลงแมดริดจึงมีจำกัดอยู่เพียง 32 ประเทศ ทั้งที่ความตกลงนี้ นับเป็นส่วนเสริมในการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้แหล่งที่มา จากอนุสัญญากรุงปารีส ซึ่งหากประเทศที่เป็นสมาชิกของอนุสัญญากรุงปารีสมีความสนใจหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางอุตสาหกรรมตามอนุสัญญากรุงปารีส ประเทศดังกล่าวก็ควรอย่างยิ่งที่จะเข้าร่วมในข้อตกลงแมดริด ซึ่งเป็นการกำหนดรายละเอียดในการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้แหล่งที่มาอันเป็นส่วนหนึ่งของทรัพย์สินทางอุตสาหกรรมตามอนุสัญญากรุงปารีสดังกล่าว และหากพิจารณาจากกฎเกณฑ์ในการป้องกันมิให้สินค้าประเภทไวน์กลายเป็นชื่อสามัญแล้ว ก็อาจเป็นไปได้ว่าบรรดาประเทศที่ต้องอาศัยชื่อสามัญในสินค้าไวน์ของประเทศตน อาจต้องสูญเสียประโยชน์อย่างมากหากเข้าร่วมเป็นสมาชิกในความตกลงแมดริดนี้ และโดยที่แต่เดิมความตกลงนี้เป็นการแสดงถึงผลประโยชน์ในความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องต่ออนุสัญญากรุงปารีส แต่ความสัมพันธ์ดังกล่าวก็ได้เสื่อมหายไปทีละเล็กละน้อย²² ด้วยเหตุที่ประเทศสมาชิกส่วนใหญ่ของอนุสัญญากรุงปารีสที่เล็งเห็นว่าการเข้าร่วมในความตกลงแมดริดนี้อาจทำให้เสียประโยชน์ที่ว่าจะต้องมีบทบัญญัติที่คุ้มครองสินค้าประเภทนี้อย่างเข้มงวด โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีบทบัญญัติที่ป้องกันมิให้สินค้าประเภทไวน์กลายเป็นชื่อสามัญ ทั้งที่ในประเทศของตนมิได้ให้การคุ้มครองสิทธิทางการค้านี้โดยตรง หรือมีการคุ้มครองที่มีลักษณะผ่อนปรนอย่างมาก ประเทศที่เป็นสมาชิกของอนุสัญญากรุงปารีสนี้จึงไม่ประสงค์จะเข้าร่วมในความตกลงนี้

3.3. ความตกลงลิสบอน

ความตกลงลิสบอนว่าด้วยการคุ้มครองเครื่องหมายแหล่งกำเนิดและการจดทะเบียนระหว่างประเทศ (Lisbon Agreement for the Protection of Appellation of Origin and their International Registration) เป็นความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับชื่อทางภูมิศาสตร์ที่มีชั้นล่าสุด (ถ้าไม่นับข้อตกลง TRIPs ตาม WTO) โดยมีการเริ่มขึ้นเมื่อปี ค.ศ.1958 และได้มีการปรับปรุงแก้ไข 2

²² Ludwig Baeumer, “International Treaties Relating to Appellations of Origin And Indications of Source” , p., 27.

ครั้ง ครั้งสุดท้ายเมื่อปีค.ศ.1979 ความตกลงนี้มีประเทศสมาชิกเพียง 16 ประเทศ และมีที่มาก่อนปีค.ศ. 1958 โดยที่ประเทศที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอนุสัญญากรุงปารีสและความตกลงเมดดริด ได้พิจารณาและหารือกันถึงประเด็นจำนวนประเทศสมาชิกมีค่อนข้างจำกัดในอนุสัญญา หรือข้อตกลงระหว่างประเทศในการคุ้มครองทรัพย์สินทางอุตสาหกรรมหรือทรัพย์สินทางอุตสาหกรรมหรือทรัพย์สินทางปัญญา ตลอดจนอนุสัญญาหรือความตกลงดังกล่าวไม่สามารถเอื้อประโยชน์แก่ประเทศสมาชิกอย่างแท้จริง จึงมีการเสนอแนวคิดที่ว่า ควรอย่างยิ่งที่จะมีการร่างอนุสัญญาหลายฝ่ายฉบับใหม่ ภายใต้กรอบงานของอนุสัญญากรุงปารีส ร่างความตกลงลิสบอนจึงได้มีการเตรียมขึ้น และได้ถูกเสนอต่อที่ประชุมทางการทูตของกรุงลิสบอน เมื่อปีค.ศ.1958 จึงได้มีการรับมาซึ่งความตกลงนี้ เพื่อให้การคุ้มครองเครื่องหมายแหล่งกำเนิด (Appellation of Origin) รวมไปถึงการบัญญัติให้เป็นรูปธรรม ซึ่งความตกลงลิสบอนนี้ก็เช่นเดียวกับเมดดริดที่มีความเกี่ยวข้องกับอนุสัญญากรุงปารีสด้วย โดยเป็นความตกลงที่เปิดโอกาสให้ประเทศสมาชิกของอนุสัญญากรุงปารีส ที่มีการกำหนดถึงการคุ้มครองทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม อันรวมถึงการคุ้มครองเครื่องหมายแหล่งกำเนิด โดยการให้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของความตกลงนี้ อันได้กำหนดสาระและรายละเอียดของเครื่องหมายแหล่งกำเนิดไว้ ซึ่งถือเป็นส่วนเพิ่มเติมในการคุ้มครองเครื่องหมายแหล่งกำเนิดตามอนุสัญญากรุงปารีส

หากพิจารณาคำนิยามของบ่งชี้แหล่งที่มา (Indication of Source) กับ เครื่องหมายแหล่งกำเนิด (Appellation of Origin) ตามความตกลงลิสบอนดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 จะเห็นได้ว่า คำนิยามของสิ่งบ่งชี้แหล่งที่มาจะถูกกำหนดไว้อย่างกว้าง ทั้งที่ในอนุสัญญากรุงปารีสจะให้ความสำคัญกับสิ่งบ่งชี้แหล่งที่มามากกว่าเครื่องหมายแหล่งกำเนิด โดยที่เครื่องหมายแหล่งกำเนิดตามความตกลงนี้จะให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองสิทธิในลักษณะนี้โดยจะมีการระบุถึงรายละเอียดและเงื่อนไขย่อยในการให้ความคุ้มครองลงไป ที่นอกจากจะต้องเป็นพื้นที่ดั้งเดิมของสินค้าแล้วยังจะต้องมีส่วนขององค์ประกอบทางมนุษย์หรือธรรมชาติในพื้นที่ดั้งเดิมด้วย ดังรายละเอียดที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 ซึ่งแสดงว่าการให้ความคุ้มครองเครื่องหมายแหล่งกำเนิด (appellation of origin) ตามความตกลงนี้ ถือว่าเป็นความคุ้มครองที่มีความเข้มงวดมาก โดยมีข้อกำหนดต่าง ๆ ดังกล่าว ซึ่งก็น่าจะเป็นสาเหตุที่สำคัญยิ่งที่ว่าความตกลงนี้มีจำนวนประเทศสมาชิกน้อยมาก เพราะประเทศต่าง ๆ ที่มีสมาชิกในอนุสัญญากรุงปารีสไม่ประสงค์ที่จะรับข้อกำหนดจากความตกลงที่จะต้องมีการคุ้มครองเครื่องหมายแหล่งกำเนิด อันเต็มไปด้วยรายละเอียดและเงื่อนไขในการให้ความคุ้มครองดังกล่าว

ในส่วนขอของเนื้อหาของบทบัญญัติตามความตกลงแมดริด คำนิยามของเครื่องหมายแหล่งกำเนิด (appellation of origin) ถูกกำหนดไว้ใน มาตรา 2 (1)²³ ตามความหมายดังที่กล่าวมาแล้ว และหากพิจารณาจากคำนิยามนี้ต่อไป เครื่องหมายแหล่งกำเนิดประกอบไปด้วยองค์ประกอบดังนี้

1. เครื่องหมายแหล่งกำเนิด ต้องเป็นชื่อของภูมิภาคในประเทศ แคว้น หรือท้องถิ่น
2. เครื่องหมายแหล่งกำเนิด จะต้องเอื้อประโยชน์ต่อที่ตั้งของสินค้า อันมีที่มาจากประเทศดั้งเดิม แคว้น หรือท้องถิ่นที่อ้างอิง ซึ่งสอดคล้องต่อมาตรา 2 (2) ตามความตกลงนี้ ที่เครื่องหมายแหล่งกำเนิดอาจเป็นการใช้ต่อสินค้าทั้งหมด ทั้งสินค้าตามธรรมชาติที่รวมไปถึง สินค้าประเภทหัตถกรรม อุตสาหกรรม แต่ทั้งนี้ไม่รวมไปถึงบริการแต่อย่างใด

3. ต้องเป็นเรื่องของคุณภาพ ที่เชื่อมโยงระหว่างสินค้ากับพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ โดยที่ “คุณภาพและคุณลักษณะ” ต้องเนื่องมาจากความเฉพาะตัวหรือเป็นสาระสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมทางภูมิศาสตร์อีกทั้งสิ่งแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ จะรวมไปถึงองค์ประกอบทางธรรมชาติเช่น ดิน หรืออุณหภูมิ และองค์ประกอบด้านมนุษย์ เช่น ขนบธรรมเนียมที่เป็นทักษะพิเศษของผู้ผลิตที่มีขึ้นในพื้นที่ทางภูมิศาสตร์²⁴ ซึ่งองค์ประกอบตามคำนิยามในมาตรา 2 (1) ดังกล่าวนี ในส่วนของเงื่อนไขการให้ความคุ้มครองอันเพิ่มเติมจากพื้นที่ดั้งเดิมอันถือเป็นที่มาของสินค้า ถือได้ว่าเป็นหลักในการให้ความคุ้มครองที่มีสาระสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะถือได้ว่าเป็นต้นฉบับของการให้ความคุ้มครองชื่อทางภูมิศาสตร์อันเป็นแนวทางในการบัญญัติกฎหมายของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ตามข้อตกลง TRIPs ของ WTO ซึ่งจะได้มีการศึกษาในส่วนต่อไป

ส่วนคำนิยามในกรณีของประเทศดั้งเดิมมาตรา 2 (2)²⁵ ให้คำนิยามว่าหมายถึง “ประเทศที่มีชื่อหรือประเทศที่ตั้งอยู่ในแคว้นหรือท้องถิ่น ซึ่งมีชื่อที่แสดงถึงแหล่งกำเนิด ที่ได้ทำให้สินค้ามีชื่อเสียง”²⁶ แต่ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากเงื่อนไขในมาตรา 2 (2) นี้ จะเห็นได้ว่าการเชื่อมโยงระหว่าง

²³ Article 2(1) “ In this Agreement “ Appellation of origin” means the geographical name of a country , region, or locality, which serves to designate a product originating therein , the quality and characteristics of which are due exclusively or essentially to the geographical environment, including natural and human factors ”

²⁴ Ibid , p. 28.

²⁵ Article 2(2) “ The country of origin is the country whose name , or the country in which is situated the region or locality whose name, constitutes the appellation of origin which has given the product its reputation ”

²⁶ Ibid ., p.30.

สิ่งแวดล้อมทางภูมิศาสตร์และคุณลักษณะของสินค้าในกรณีใดกรณีหนึ่งนั้น มิได้ถือเป็นเงื่อนไขเพิ่มเติมต่อความสัมพันธ์ในคำนิยามของเครื่องหมายแหล่งกำเนิดในมาตรา 2 (1) แต่อย่างใด แต่หากพิจารณาถึงมาตรา 2 (2) ที่มีการกล่าวถึงชื่อเสียงของสินค้าในการนำเครื่องหมาย แหล่งกำเนิดไปใช้ เปรียบเทียบกับคำนิยามของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ที่ชื่อเสียงของสินค้าถือเป็นเงื่อนไขที่สำคัญส่วนหนึ่งดังกล่าวมาแล้ว ซึ่งน่าจะเป็นได้ว่าแนวคิดในส่วนของชื่อเสียงตามเครื่องหมายแหล่งกำเนิดในความตกลงนี้มีอิทธิพลอย่างมากต่อการนำแนวคิดในเรื่องนี้ไปบัญญัติเป็นหลักเกณฑ์ของอนุสัญญาใหม่ในส่วน of สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ก็ได้

บทบัญญัติให้ประเทศภาคีมีข้อผูกพันต่อการยอมรับ บัญญัติไว้ในมาตรา 1(2)²⁷ ต่อการคุ้มครองเครื่องหมายแหล่งกำเนิด ในเขตอำนาจของแต่ละประเทศ ให้สอดคล้องกับความตกลงนี้ โดยที่เครื่องหมายแหล่งกำเนิดของสินค้าในประเทศอื่น ๆ ของ Special Union ต้องได้รับการยอมรับตลอดจนได้รับการคุ้มครองเหมือนกับประเทศดั้งเดิม รวมทั้งได้รับการจดทะเบียนที่สำนักงานระหว่างประเทศ (International Bureau)²⁸ ของ WIPO ดังนั้นในการที่ประเทศสมาชิกประสงค์ที่จะให้เครื่องหมายแหล่งกำเนิด ในประเทศของตนได้รับการคุ้มครองตามหลักเกณฑ์ของมาตรานี้ ประเทศดังกล่าวจะต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับเงื่อนไขในมาตรา 1 (2) คือเครื่องหมายแหล่งกำเนิดของประเทศนี้ต้องได้รับการยอมรับและได้รับการคุ้มครองเหมือนเช่นประเทศดั้งเดิม (อยู่ในหลักเกณฑ์ของมาตรา 2 (2)) โดยที่เงื่อนไขนี้ถือเป็นอุปสรรคอย่างมากต่อการขยายเขตอำนาจของสมาชิกความตกลงนี้ ซึ่งหมายความว่าไม่มีความเพียงพอสำหรับประเทศที่จะคุ้มครองเครื่องหมายแหล่งกำเนิดในวิธีต่างๆ ไปโดยในแต่ละเครื่องหมายแหล่งกำเนิดก็มีความเฉพาะตัวและยังคงต้องได้รับประโยชน์จากความแตกต่างและเป็นการแสดงถึงการคุ้มครองที่ได้มาจากกฎเกณฑ์ที่แน่นอนตายตัว²⁹ เงื่อนไขต่อมาคือเครื่องหมายแหล่งกำเนิด จะต้องเป็นเนื้อหาการจดทะเบียนในส่วนนี้ไว้

²⁷ Article 1(2) “ they undertake to product on their territories, in accordance with the terms of this agreement, the appellations of origin of products of the other countries of the Special Union, recognized and protected as such in the country of origin and registered at the International Bureau of Intellectual Property (hereinafter designated as “ the International Bureau ” or “ the Bureau ”) refered to in the Convention establishing the World Intellectual Property Organization (hereinafter designated as “ the Organization ”) ”

²⁸ สำนักงานระหว่างประเทศของ WTPO (The International Bureau of WIPO) จัดตั้งขึ้นมาโดยอนุสัญญากรุงปารีส (Paris Convention) อนุสัญญากรุงเบอร์น (Bern Convention)

²⁹ Ibid .,p. 29.

ในกระบวนการวิธีเพื่อการจดทะเบียนระหว่างประเทศมาตรา 5(1)³⁰ ของความตกลงตลอดจน บทบัญญัติของมาตรา 1(2) (ดังกล่าวมาแล้ว) ให้คำนิยามว่า การจดทะเบียนระหว่างประเทศนี้จะ ต้องได้รับการปฏิบัติในสำนักงานที่มีประสิทธิภาพในประเทศดั้งเดิม และก็อาจได้รับการร้องขอ โดยผู้มีส่วนได้เสีย โดยผู้ที่มีสิทธิในการจดทะเบียนเครื่องหมายแหล่งกำเนิดซึ่งดังกล่าวประกอบ ไปด้วย บุคคลในท้องถิ่นหรือผู้ได้รับมอบอำนาจตามกฎหมายมหาชนหรือเอกชน ตลอดจนผู้มี สิทธิในการใช้ หากมีการเปรียบเทียบกับสิทธิในเครื่องหมายการค้า (trade mark) แล้ว เครื่อง หมายการค้าจะเป็นการได้รับอนุญาตที่มีขอบเขตของบุคคล ซึ่งอาจถูกระบุโดยรายชื่อ ในขณะที่ สิทธิในเครื่องหมายแหล่งกำเนิด นั้นเป็นของบุคคลทุกคน ที่อยู่ภายใต้เงื่อนไข (การทำกิจกรรม ในพื้นที่ทางภูมิศาสตร์และได้ผลิตสินค้าที่สอดคล้องต่อกฎเกณฑ์ขั้นต่ำในเครื่องหมายแหล่งกำเนิด)³¹ และเมื่อสำนักงานได้รับการร้องขอ ก็จะแจ้งการจดทะเบียนโดยเร็วแก่บรรดาสมาชิกของความ ตกลง และประกาศเครื่องหมายแหล่งกำเนิดดังกล่าวลงในหนังสือ *Les Appellation d'Origine* ตาม มาตรา 5 (2)³² และในมาตรา 5 (3) - (5)³³ สมาชิกของความตกลงสามารถปฏิเสธการจด

³⁰ Article 5(1) "The registration of appellations of origin shall be effected at the International Bureau , at the request of the Office of the countries of the Special Union , in the name of any natural persons or legal entities , public or private , having , according to their national legislation a right, to use such appellations ."

³¹ Ibid., p . 30.

³² Article 5(2) " The International Bureau shall , without delay , notify the Offices of the various countries of the Special Union of such registrations, and shall publish them in a periodical."

³³ Article 5(3) " The Office of any country may declare that it cannot ensure the protection of an appellation of origin whose registration has been notified to it , but only in so far as its declaration is notified to the International Bureau , together with an indication of the grounds therefor , within a period of one year from the receipt of the notification of registration and provided that such declaration is not detrimental , in the country concerned , to the other forms of protection of the appellation which owner thereof may be entitled to claim under Article 4 above .

(4) Since declaration may not be opposed by the Offices of the countries of the Union after the expiration of the period of one year provided for in the foregoing paragraph."

ทะเบียนเครื่องหมายแหล่งกำเนิดดังกล่าวได้ ทั้งนี้ต้องปฏิเสธรภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ได้รับการแจ้งจากสำนักงานระหว่างประเทศ และคำประกาศในการปฏิเสสดังกล่าวนี้จะต้องไม่เป็นผลเสียต่อประเทศที่เกี่ยวข้องทั้งหลาย รวมทั้งอาจมีการเรียกร้องรูปแบบของการคุ้มครองเครื่องหมายแหล่งกำเนิดอันเป็นประโยชน์ภายใต้มาตรา 4 ที่เป็นการให้ชื่อ ภายใต้รูปแบบของอนุสัญญาระหว่างประเทศอื่น ๆ เช่น อนุสัญญากรุงปารีสหรือ ความตกลงแมดริด หรือ โดยกฎเกณฑ์ที่มีอยู่ในแต่ละประเทศสมาชิกตลอดจนคำวินิจฉัยของศาลด้วย คำประกาศของการปฏิเสสดังกล่าวจะต้องมีการประกาศให้ทราบโดยทันที เท่าที่จะเป็นไปได้ จากสำนักงานระหว่างประเทศไปสู่สำนักงานในแต่ละประเทศ (ประเทศดั้งเดิม) การติดต่อสื่อสารดังกล่าวเป็นผลให้สำนักงานระหว่างประเทศมุ่งไปที่การเริ่มต้นเจรจาเพื่อดำเนินการลดถอนการปฏิเสศการจดทะเบียนเครื่องหมายแหล่งกำเนิด และจากนั้นสำนักงานของประเทศดั้งเดิมจะต้องแนะนำให้ประเทศสมาชิกติดตามในคำประกาศการปฏิเสสดังกล่าว และสุดท้ายเป็นกรณีของการให้สิทธิแก่ประเทศดั้งเดิม ที่จะทำคำประกาศในการปฏิเสศต่อการพิจารณาของศาลและการเยียวยาทางด้านบริหาร เพื่อประโยชน์ต่อประเทศดั้งเดิม

มาตรา 6 เป็นการคุ้มครองเครื่องหมายแหล่งกำเนิดที่ได้มาจากการจดทะเบียนดังกล่าวและเครื่องหมายแหล่งกำเนิดในประเทศดั้งเดิม ซึ่งบทบัญญัติของความตกลงลิขสิทธิ์ในมาตรานี้ ถือได้ว่าเป็นการพัฒนาอย่างมากในเรื่องของการห้ามมิให้ใช้เครื่องหมายแหล่งกำเนิดกลายเป็นชื่อสามัญ หากเทียบกับ อนุสัญญากรุงปารีส และความตกลงแมดริด ที่มีได้ให้ความชัดเจนในส่วนของการมีบทบัญญัติในการป้องกันมิให้ชื่อทางภูมิศาสตร์กลายเป็นชื่อสามัญ และในส่วนของการให้ความคุ้มครองเครื่องหมายแหล่งกำเนิดที่ได้รับการจดทะเบียนภายใต้ความตกลงนี้ ถูกให้คำนิยามไว้ในมาตรา 3 ที่ค่อนข้างกว้างมาก เช่น การแข่งขัน หรือการเลียนแบบของเครื่องหมายแหล่งกำเนิดจะถูกห้ามใช้ และแม้แต่หากแหล่งกำเนิดที่แท้จริงของสินค้าถูกบ่งชี้ถึงหรือ ถ้าเครื่องหมายแหล่งกำเนิดถูกใช้ในการแปลความมาจาก หรือเป็นการชี้ถึงคุณภาพโดยในส่วนที่เป็น "ชนิด" "ประเภท" "การผลิต" "การเลียนแบบ" ด้วย

ในการอ้างถึงการบังคับใช้ทางกฎหมาย ที่จำเป็นสำหรับความมั่นใจในการคุ้มครองเครื่องหมายแหล่งกำเนิด มาตรา 8 เป็นการอ้างถึงกฎหมายภายในของประเทศสมาชิก ที่จะยอมรับในธรรมชาติและกิจกรรมในการบังคับใช้ทางกฎหมายดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตามมาตรานี้เป็นการให้รายละเอียดว่าสิทธิในการรับมาซึ่งการใช้ทางกฎหมายดังกล่าวนี้ เป็นของสำนักงานที่มีประสิทธิภาพและพนักงานอัยการ และต่อผู้มีส่วนได้เสียผู้ใดผู้หนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นผู้ใดจากท้องถิ่นหรือผู้ที่ได้รับสิทธิตามกฎหมาย และไม่ว่าจะเป็นมหาชนหรือแม้แต่เอกชน ซึ่งประเด็นที่จะพิจารณาสุดท้ายก็คือ ความตกลงลิขสิทธิ์นี้มีพัฒนาการที่ไปไกลกว่าความตกลงแมดริดที่ความตกลง แมด-

คริตมิได้อนุญาตให้เอกชนเป็นผู้ปฏิบัติการโดยตรง แต่ความตกลงนี้อนุญาตให้เอกชนเข้ามาดำเนินการได้ ซึ่งถือเป็นการดำเนินการที่มีความคล่องตัวอย่างยิ่ง และการปรับปรุงอีกประการของความตกลงนี้ที่หากเปรียบเทียบกับอนุสัญญากรุงปารีสก็คือ ความตกลงนี้มิได้เป็นเพียงการสร้างอาณัติของการปฏิบัติในข้อบังคับทางการบริหารไม่ว่าทางแพ่ง (คำสั่งหรือข้อห้ามต่อการกระทำที่ ผิดกฎหมาย และการปฏิบัติการเพื่อความเสียหาย) ทางอาญาหรือทางด้านบริหาร ที่อาจได้รับการปฏิบัติ และการพัฒนาปรับปรุงสุดท้ายก็คือในหลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) ที่บังคับ ให้ประเทศสมาชิกของอนุสัญญากรุงปารีส หรือความตกลงเมคคริด ให้การอนุญาตให้ประเทศอื่น ๆ ของอนุสัญญาหรือความตกลงดังกล่าวที่จะสร้างประโยชน์ให้แก่ประเทศของตนในการบังคับใช้มาตรการทางแพ่งและทางอาญา เพื่อให้บัญญัติอยู่ภายใต้กฎหมายภายในของแต่ละประเทศ³⁶

3.4. ข้อตกลง TRIPs ตลอดจนกรอบของ WIPO ในการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

ในส่วนของมาตรฐานตามหลักเกณฑ์ระหว่างประเทศที่เป็นอนุสัญญาหรือความตกลงที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ในการศึกษาตามบทที่ 3 นี้ จะเป็นการกล่าวถึงที่มาของการเตรียมเพื่อการให้ได้มาซึ่งคำนิยามใหม่ของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในกรอบ (Frame work) ของ WIPO และเป็นการศึกษาที่ต่อเนื่องมาจาก การศึกษาถึงอนุสัญญาหรือข้อตกลงดังกล่าวมาแล้ว จนถึงข้อตกลง TRIPs ซึ่งก่อนที่สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์จะมาเป็นส่วนหนึ่งของข้อตกลง TRIPs ซึ่ง WIPO ก็เข้ามามีบทบาทต่อการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อยุติในการให้ความคุ้มครองสิทธิประเภทนี้ จนกระทั่งสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้เป็นส่วนหนึ่งภายใต้ข้อตกลง TRIPs และในการที่จะศึกษารอบของ WIPO นี้ก็เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนในที่มาของสิ่งบ่งชี้แหล่งที่มา ก่อนจะมาอยู่ภายใต้ข้อตกลง TRIPs ตลอดจนเป็นการศึกษาที่ต่อเนื่องมาจากที่ได้ศึกษาถึงอนุสัญญาและความตกลงที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิในลักษณะนี้ ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว

3.4.1. กรอบของ WIPO ในการให้การคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

WIPO เป็นองค์กรหนึ่งภายใต้องค์การสหประชาชาติ (United Nations) โดยอนุสัญญาจัดตั้งองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก WIPO ลงนาม ณ กรุงสต็อกโฮล์ม เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 1967 ดังที่กล่าวมาแล้วที่ WIPO นับเป็นองค์กรชำนาญการด้านการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทาง

³⁶ Ibid.,p.32.

ปัญหาประเภทต่าง ๆ ทั้งยังมีหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ และทางด้านอื่น ๆ ต่อการศึกษาถึงอนุสัญญาทรัพย์สินทางปัญญาระหว่างประเทศต่าง ๆ รวมไปถึง การสร้างกฎหมาย ต้นแบบ (Model Law) เพื่อเป็นแนวทางในการที่ประเทศต่าง ๆ นำไปใช้เป็นหลักเกณฑ์ของ อนุสัญญา

ในส่วนของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ WIPO ก็ได้เข้ามามีบทบาทในการสร้างแผนงาน เพื่อพิจารณาหาความเหมาะสมในการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โดยเมื่อปี ค.ศ. 1974 WIPO ได้เริ่มงานเพื่อเตรียมอนุสัญญาหลายฝ่ายฉบับใหม่ ในการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้แหล่งที่มา (Indication of Source) และเครื่องหมายแหล่งกำเนิด (Appellation of Origin) โดยได้มีการตั้งคณะกรรมการ ผู้ชำนาญทางด้านการคุ้มครองสิทธิประเภทนี้ขึ้น หลังจากการประชุมในวาระแรกของคณะกรรมการชุดนี้ เมื่อปี ค.ศ.1974 และเมื่อปี ค.ศ.1975 สำนักงานระหว่างประเทศ ของ WIPO จึงได้ เติมนร่างอนุสัญญาที่ได้รับการยอมรับจากคณะกรรมการในการประชุมวาระที่ 2 โดยที่ร่าง อนุสัญญาดังกล่าวนี้ได้มีการนิยามศัพท์ใหม่ของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ที่ถูกใช้เพื่อให้ครอบคลุมถึง ทั้งสิ่งบ่งชี้แหล่งที่มาและเครื่องหมายแหล่งกำเนิด และมีการเรียกในที่ประชุมนี้ว่า “ ร่าง อนุสัญญาการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ” (หรือร่างอนุสัญญา ขององค์การทรัพย์สินทาง- ปัญญาโลก ซึ่งต่อไปจะใช้คำว่าร่างอนุสัญญา WIPO)³⁷

ร่างอนุสัญญาดังกล่าว มีจุดประสงค์เพื่อการจัดตั้งคำนิยามใหม่ของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และเพื่อเป็นการสร้างระบบของการจดทะเบียนระหว่างประเทศขึ้น โดยที่คำนิยามใหม่นี้มีขอบเขต ที่กว้างกว่า คำนิยามของเครื่องหมายแหล่งกำเนิดตามความตกลงลิสบอน และหากพิจารณาต่อไป แล้วในการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของ WIPO นี้ จะมีส่วนเหมือนหรือคล้ายกับ ความตกลงลิสบอนตามที่ได้อ้างมาแล้วอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการจดทะเบียน ระหว่างประเทศ และความเป็นไปได้ของวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองตลอดจนเป็นบทบัญญัติเพื่อ ให้การคุ้มครองสิทธิในลักษณะนี้อย่างไม่จำกัดเวลา แต่อย่างไรก็ตามร่างอนุสัญญาของWIPO ดัง กล่าวนี้ ยังมีส่วนที่แตกต่างกับความตกลงลิสบอน ในวัตถุประสงค์พื้นฐานของการคุ้มครองสิ่งบ่ง ชี้ทางภูมิศาสตร์ ที่ถูกจำกัดอยู่ภายใต้มาตรฐานข้อหนึ่งข้อใดดังต่อไปนี้

³⁷ Ibid.,p.33.

1. เนื้อหาในทางปฏิบัติเพื่อการจดทะเบียนระหว่างประเทศ ประกอบไปด้วยสำนักงานหรือชื่อตามปกติของรัฐที่ยื่นคำร้องขอ (Filing State) หรือในกรณีซึ่งเป็นการจำกัดของรัฐนั้น ๆ หรือไม่ก็เป็นการให้ชื่อที่สอดคล้องกับสิ่งบ่งชี้แหล่งที่มาของสินค้า
2. มิได้มีการอ้างถึงรัฐที่ได้ยื่นคำร้องขอดังกล่าวเหมือนเช่นรัฐดั้งเดิม
3. ในรัฐที่ยื่นคำขอนี้ เป็นกรณีของการค้าที่สอดคล้องต่อสินค้าซึ่งมีความดั้งเดิมในรัฐใดรัฐหนึ่ง
4. ในรัฐที่มีวัตถุประสงค์ ที่ถูกอ้างอิงเหมือนเป็นสิ่งสามัญต่อสาธารณชนทั่วไป และถูกใช้เหมือนเช่นในกรณีทางการค้า
5. ความต้องการในทางปฏิบัติที่ไม่เคยสมประโยชน์ แม้ว่าจะมีเวลาอย่างไม่จำกัดก็ตาม และทั้งนี้ร่างอนุสัญญา WIPO ยังประกอบไปด้วยบทบัญญัติในส่วนของมาตรการบังคับใช้สิทธิเพื่อเป็นการปฏิบัติและจัดตั้งขึ้นในส่วนของงานเจรจาเพื่อรับข้อโต้แย้ง³⁸

ก่อนที่ WIPO ได้เตรียมร่างอนุสัญญาเพื่อการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ดังกล่าว กระบวนการแก้ไขอนุสัญญากรุงปารีส ได้มีการตระเตรียมขึ้นเมื่อปลายปี ค.ศ.1970 โดยที่การเตรียมการดังกล่าวนี้รวมไปถึงการแก้ไขที่มีความเป็นไปได้ของบทบัญญัติในอนุสัญญากรุงปารีส เพื่อนำไปสู่การคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เช่นกัน ทว่าในการร่างอนุสัญญาของ WIPO ได้มีการเข้ามามีบทบาทและมีการหยิบยกขึ้นแทนที่การตระเตรียมเพื่อการแก้ไขอนุสัญญากรุงปารีส

เมื่อ WIPO ได้ร่างอนุสัญญาเกี่ยวกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์อยู่นั้น กระบวนการของการแก้ไขอนุสัญญากรุงปารีสจึงได้เริ่มต้นขึ้น โดยในการประชุมครั้งแรกของคณะทำงานในการแก้ไขอนุสัญญากรุงปารีสนี้ ได้มีข้อโต้แย้งต่าง ๆ เกิดขึ้น ประเด็นแรกคือความขัดแย้งกันระหว่างเครื่องหมายแหล่งกำเนิดกับเครื่องหมายการค้า และได้มีการเตรียมข้อเสนอขึ้น โดยข้อเสนอดังกล่าวนี้ ได้รวมอยู่ในอนุสัญญากรุงปารีสในมาตราใหม่ เพื่อการคุ้มครองเครื่องหมายแหล่งกำเนิด และสิ่งบ่งชี้แหล่งที่มา ซึ่งภายใต้กฎเกณฑ์ของกระบวนการเจรจาโดยสันติวิธีเพื่อการแก้ไขอนุสัญญากรุงปารีสนี้ ข้อเสนอที่ได้มีการตระเตรียมไว้ดังกล่าว ได้กลายเป็นข้อเสนอเบื้องต้นที่ใช้ในการแก้ไขอนุสัญญากรุงปารีส และข้อเสนอดังกล่าวในส่วนของถ้อยคำที่ใช้ในการร่างอนุสัญญาของ WIPO ก็ได้มีการรับมาด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำว่า “สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์” ซึ่งวัตถุประสงค์ของมาตราใหม่ดังกล่าวในอนุสัญญากรุงปารีส เป็นการสร้างความมั่นใจต่อการขยายขอบเขตของการคุ้มครองเครื่องหมายแหล่งกำเนิดและสิ่งบ่งชี้แหล่งที่มา และเพื่อเป็นการป้องกันการใช้ใน

³⁸ Ibid., p.34.

เครื่องหมายแหล่งกำเนิดและสิ่งบ่งชี้แหล่งที่มาที่มีส่วนคล้ายกับเครื่องหมายการค้า ตลอดจนเป็นการสร้างบทบัญญัติพิเศษที่ใช้บังคับรวมถึงประเทศกำลังพัฒนาด้วย ในการปฏิบัติตามบทบัญญัติเพื่อสงวนไว้ซึ่งจำนวนของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่เป็นไปได้ในอนาคต และแม้ว่าเหล่าประเทศกำลังพัฒนานี้จะยังไม่เคยใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์มาก่อนก็ตาม กลุ่มประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ไม่สามารถใช้บทบัญญัติของเครื่องหมายการค้าแทนการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้³⁹

ร่างมาตราใหม่นี้อยู่ในมาตรา 10^{quater} ของอนุสัญญากรุงปารีส ที่ได้มีการอภิปรายกันในที่ประชุมของกลุ่มประเทศต่าง ๆ โดยที่กลุ่มประเทศอุตสาหกรรมได้ถูกแบ่งออกไปในการยอมรับต่อการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และเห็นด้วยกับข้อเสนอในร่างมาตรานี้ เพียงแต่ข้อเสนอที่ว่านี้ยังไม่เคยมีการอภิปรายกันในการประชุมเจรจาแต่อย่างใด ทั้งนี้ที่อ้างถึงภาพลักษณ์ในการรับมาของข้อเสนอดังกล่าวก็มีการอ้างถึงสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ในเรื่องของการแก้ไขอนุสัญญากรุงปารีส และกระบวนการแก้ไขอนุสัญญานี้ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งยังมีได้มีการสรุปไว้แต่อย่างใด⁴⁰

จนกระทั่งเมื่อปี ค.ศ.1990 จึงได้มีการเริ่มต้นขึ้นใหม่ในการเตรียมการเพื่ออนุสัญญาพหุภาคีฉบับใหม่ โดยที่มีการตระหนักว่า อนุสัญญาพหุภาคีต่าง ๆ ที่มีอยู่ เช่น อนุสัญญากรุงปารีส ความตกลงแมดริดและความตกลงลิสบอน ตลอดจนความพยายามภายในกรอบของ WIPO เพื่อรับมาซึ่งบทบัญญัติในอนุสัญญาฉบับใหม่ดังกล่าว ก็ได้สร้างความมั่นใจให้เกิดความพอใจทั่วโลกในการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ แต่อย่างใด เพราะว่าความตกลงลิสบอนได้รับการยอมรับโดยประเทศสมาชิกเพียง 16 ประเทศ ซึ่งก็เป็นที่ยืนยันว่ามีจำนวนของประเทศที่ไม่อยู่ในฐานะที่จะรับมาซึ่งความตกลงนี้จำนวนมาก โดยที่ความตกลงนี้มีข้อจำกัดในส่วนของคำนิยามของการคุ้มครองเครื่องหมายแหล่งกำเนิดอันถือเป็นคำนิยามที่มีความเฉพาะตัว และมีแนวคิดในการคุ้มครองที่ไม่เป็นที่ยอมรับโดยประเทศทั่วโลกในจำนวนมาก ส่วนความตกลงแมดริด ที่แม้จะมีการยอมรับที่กว้างกว่าความตกลงลิสบอน (มีประเทศสมาชิก 32 ประเทศ) ซึ่งหากเทียบสถิติในการที่ประเทศต่าง ๆ ได้เข้าร่วมในความตกลงนี้ จะเห็นได้ว่าในรอบ 40 ปี ที่ผ่านมานี้มีประเทศที่เข้าร่วมในความตกลงเพียง 10 ประเทศ และในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา ปรากฏว่าไม่มีประเทศใดที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกในความตกลงนี้เลย จำนวนประเทศที่เข้าร่วมในความตกลงนี้จึงดูเหมือนว่าเป็น

³⁹ Ibid., p. 34-35.

⁴⁰ Ibid., p. 35.

กรณีที่ไม่สามารถยอมรับในลักษณะของความตกลงนี้ได้ มีเพียงบทบัญญัติที่น่าจะตรงประเด็นของอนุสัญญากรุงปารีสอันเป็นที่ยอมรับในวงกว้าง เพียงสัญญากรุงปารีสมีรูปแบบการคุ้มครองที่ถูกจำกัดโดยเนื้อหาของอนุสัญญาดังกล่าว⁴¹

การที่ได้กล่าวมาแล้วในการแก้ไขอนุสัญญากรุงปารีส จะเห็นได้ว่าในส่วนของ การแก้ไขอนุสัญญากรุงปารีสนี้ ความหวังในการดำเนินการยิ่งไกลออกไปจากการคุ้มครองตามที่คาดหวัง เพราะยังมีได้มีข้อสรุปในผลของการประชุมแก้ไขอนุสัญญากรุงปารีสแต่อย่างใด การคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์จึงเป็นเพียงคำถามข้อหนึ่งภายใต้กระบวนการแก้ไขจำนวนมาก ซึ่งเนื้อหาบางส่วนยังเป็นข้อโต้แย้งกันอยู่ โดยที่อนุสัญญากรุงปารีสสามารถได้รับการคาดหวังเพียงเพื่อสร้างความมั่นใจ ในเงื่อนไขเบื้องต้นของการคุ้มครอง แต่ไม่มีมีกฎเกณฑ์พิเศษในการที่จะครอบคลุมถึงการคุ้มครองระหว่างประเทศของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์⁴²

งานที่ถูกพิจารณา 15 ปี ภายใต้กรอบของ WIPO เพื่อเตรียมอนุสัญญาฉบับใหม่ ในการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ระหว่างประเทศ ที่แสดงให้เห็นถึงความปรารถนาและความเป็นไปได้ของการค้นหาวิธีเพื่อการยอมรับการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ทั้งนี้ประเทศต่าง ๆ แสดงความเห็นเพื่อสนับสนุน หรืออย่างน้อยก็มีความสนใจในร่างอนุสัญญาใหม่นี้ ความสนใจที่ปรากฏออกมาดังกล่าวเป็นการแสดงถึงการยืนยัน และเป็นการแพร่หลายออกไปมากยิ่งขึ้น เช่น WIPO ในความร่วมมือกับรัฐบาลฝรั่งเศส ได้มีการจัดประชุมกันที่เมืองบอร์โด (Bordeaux) ในปี ค.ศ. 1988 และในปี ค.ศ. 1989 ที่เมือง Santenay โดยการประชุมทั้งสองนี้ คำถามที่ใช้พิจารณาในการคุ้มครองระหว่างประเทศของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้ถูกพิจารณาขึ้น ซึ่งช่วงต้นของประชุมดังกล่าวนี้ก็ยังคงกล่าวถึงในส่วนหนึ่งของเครื่องหมายแหล่งกำเนิด และสิ่งบ่งชี้แหล่งที่มา เพราะคำว่าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ยังไม่เป็นที่ยอมรับกันในประเทศต่าง ๆ ถึงการให้ความคุ้มครองสิทธิประเภทนี้มากนักเพียงแต่ในการเตรียมร่างอนุสัญญาใหม่ของ WIPO ดังกล่าว ได้เน้นให้เห็นถึงความสำคัญของการประสานกันเพื่อสร้างระบบการคุ้มครองอันเป็นที่ยอมรับกันในระดับที่กว้างกว่าที่เป็นอยู่ในสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ซึ่งการประชุมระหว่างประเทศดังกล่าวในครั้งต่อมา คำว่าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์จึงได้ปรากฏออกมาเพื่อใช้เป็นหัวข้อในการประชุมระหว่างประเทศ และได้มีการยอมรับกันมากขึ้น

⁴¹ Ibid., p. 36.

⁴² Ibid., p.36-37.

ตามที่ได้กล่าวถึงแต่แรกนั้นดูเหมือนกับว่าภายใต้ข้อตกลงพหุภาคีที่มีอยู่ แนวคิดและขอบเขตของการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ มิได้ครอบคลุมถึงระบบทั้งหมดที่มีอยู่ ระบบการจดทะเบียนระหว่างประเทศที่จัดตั้งขึ้นภายใต้ความตกลงลิสบอน ซึ่งสิทธิโดยการจดทะเบียน และข้อบังคับตลอดจนหนทางเขียวนั้นถือได้ว่าไม่มีเครื่องมือเพียงพอที่จะใช้บังคับได้ และความไม่เพียงพอนี้ได้ถูกนำไปสู่ข้อโต้แย้งทางกระบวนการวิธีที่ดูเหมือนกับว่ามีหลายเหตุผลเพื่อความสัมพันธ์ในประเทศส่วนน้อย ที่ยึดติดกับข้อตกลงพิเศษดังที่มีอยู่โดยในการนี้มีผลเนื่องมาจากความไม่สมบูรณ์และการคุ้มครองที่ไร้ประสิทธิภาพของการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในระดับระหว่างประเทศ

ในการนี้มีข้อโต้แย้งหลายประเด็นที่ถูกนำมาเป็นส่วนสนับสนุนถึงความจำเป็นเพื่อให้เกิดข้อสรุปในอนุสัญญาใหม่ของการคุ้มครองระหว่างประเทศในสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ดังนี้⁴³

1. เป็นเรื่องของการประสานกันของระบบเศรษฐกิจโลก และในขณะเดียวกันก็เป็นการสื่อสารโทรคมนาคมซึ่งเป็นสิ่งสำคัญทีเดียว ต่อการสร้างความสำเร็จในการแผ่กระจายอย่างกว้างของข้อตกลงในมาตรฐานระหว่างประเทศของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
2. เป็นความปรารถนาที่ว่า ประเทศสมาชิกหลักของอนุสัญญากรุงปารีสที่ยึดติดต่ออนุสัญญาการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ระหว่างประเทศ เพื่อว่าอนุสัญญาดังกล่าวสามารถที่จะกระจายออกไปได้อย่างกว้าง และประสบความสำเร็จใน 100 ปีของความตกลงแมดดริด ตลอดจน 33 ปีของความตกลงลิสบอน ซึ่งให้เห็นว่าวัตถุประสงค์นี้ไม่สามารถเป็นผลสำเร็จได้ โดยการแก้ไขความตกลงแมดดริดและ/หรือ ความตกลงลิสบอน ซึ่งความประสงค์ที่จะพัฒนาในแต่ละข้อดังกล่าวนี้ มีแนวความคิดพื้นฐานดังเช่น การแนะนำระบบการจดทะเบียนระหว่างประเทศ (ในกรณีของความตกลงลิสบอน) และเพื่อที่ว่าแก้ไขจะสามารถเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญในลักษณะของความตกลงดังกล่าว และเท่ากับเป็นการแนะนำสู่อนุสัญญาใหม่ด้วย
3. มีความจำเป็นที่จะออกจากแนวคิดของเครื่องหมายแหล่งกำเนิด และสิ่งบ่งชี้แหล่งกำเนิด โดยการแนะนำแนวความคิดใหม่ที่ชื่อว่า “สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์” อันเป็นแนวความคิดที่จะอนุญาตให้ระบบของการคุ้มครองแห่งชาติที่มีอยู่ถูกรวมทั้งหมด
4. มีความจำเป็นที่จะจัดตั้งระบบการจดทะเบียนระหว่างประเทศใหม่ ที่มีการยอมรับอย่างกว้างมากกว่าในระบบของความตกลงลิสบอน และมีความเชื่อว่าต้องเป็นระบบที่ไม่ต้องการ

⁴³ Ibid., p. 37-38.

รูปแบบพิเศษของการคุ้มครองในประเทศดั้งเดิม เหมือนกับเงื่อนไขเพื่อการจดทะเบียนระหว่างประเทศอันจะเป็นที่ยอมรับ

5. มีความจำเป็น โดยเฉพาะกับ ระบบการจดทะเบียนระหว่างประเทศดังกล่าว ซึ่งบัญญัติไว้เพื่อผลของการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และเพื่อป้องกันการกลายสภาพเป็นชื่อสามัญ ตลอดจนเป็นการสร้างความมั่นใจในผลของมาตรการบังคับใช้ในการคุ้มครองด้วย

เพื่อให้สอดคล้องต่อการตัดสินใจ ที่รับมาโดยข้อเสนอของ WIPO คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญได้มีการประชุมกันครั้งแรกเมื่อเดือนพฤษภาคม 1990 เพื่อที่จะศึกษาถึงคำถามที่ว่า การคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ระหว่างประเทศว่าควรมีการปรับปรุงหรือไม่ ไม่ว่าจะเป็นการแก้ไขอนุสัญญาระหว่างประเทศที่มีอยู่ หรือโดยการสรุปขึ้นในอนุสัญญาระหว่างประเทศฉบับใหม่ ซึ่งในช่วงแรกของการประชุม มีการอภิปรายถึง ระบบการจดทะเบียนของสำนักงานระหว่างประเทศที่ได้รับสิทธิ ในความจำเป็นเพื่ออนุสัญญาฉบับใหม่ และบริบทเนื้อหาที่เป็นไปได้

ทั้งนี้ประเทศสมาชิก 25 ประเทศของอนุสัญญากรุงปารีส องค์การระหว่างประเทศ 3 องค์การ (ที่ชื่อว่า GATT คณะกรรมการชุมชนยุโรป (CEE) และสำนักงานไวน์ระหว่างประเทศ (IWO)) รวมไปถึงองค์กรเอกชน 7 แห่ง ได้ถูกเสนอเข้าสู่องค์ประชุมของคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว และหลังจากมีคำประกาศทั่วไปแล้ว คณะกรรมการนี้จึงได้พิจารณากันในรายละเอียดของบริบทเนื้อหาที่เป็นไปได้ของอนุสัญญาระหว่างประเทศฉบับใหม่

จะเห็นได้ว่าอนุสัญญาระหว่างประเทศในการคุ้มครองสิทธิที่เกี่ยวข้องกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์มีที่มาก่อนข้างจะยาวนาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอนุสัญญากรุงปารีสที่มีมากกว่า 100 ปีแล้ว ที่แม้ว่าจะมีการดำเนินการแก้ไขอนุสัญญาดังกล่าวเพื่อให้มีประสิทธิภาพในการให้ความคุ้มครอง และเพื่อความยอมรับร่วมกันของประเทศสมาชิกที่มีมากกว่านี้ แต่ก็ยังมีได้ข้อสรุปของการแก้ไขอนุสัญญานี้ที่น่าพึงพอใจนัก ในการที่จะมีบทบัญญัติที่มีการพัฒนาขึ้นจากเดิมเพราะก็ยังมิได้มีการคุ้มครองสิทธิลักษณะนี้โดยตรงเท่าใดนัก และในความตกลงที่สร้างขึ้นมาเพื่อเป็นการรองรับและสอดคล้องกับอนุสัญญากรุงปารีส เช่นความตกลงแมดริดและความตกลงลิสบอนก็มิได้สร้างขอบเขตของการยอมรับ แก่บรรดาประเทศที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิประเภทนี้แต่อย่างใดดังที่ได้กล่าวมาแล้ว และหากพิจารณาถึงสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามร่างอนุสัญญาใหม่ของ WIPO นี้ ก็จะเห็นได้ว่าการบัญญัติคำนิยามใหม่ที่ใช้ในการคุ้มครองสิทธิประเภทนี้ ที่นับวันก็จะทวีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจการค้าโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อประเทศที่มีส่วนได้เสียในการใช้สิทธิประเภทนี้ ร่างอนุสัญญาของ WIPO ในส่วนของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์จึงเป็นรูปร่าง

ขึ้นมา ประกอบกับความพยายามอย่างต่อเนื่องที่จะพัฒนาระบบการคุ้มครองระหว่างประเทศของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ที่มีวัตถุประสงค์ในการเอื้อต่อประโยชน์ของผู้มีสิทธิใช้สิ่งบ่งชี้ที่ตลอดจนเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภค ซึ่งรายละเอียดในการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์จะได้กล่าวถึงต่อไป

ในการพิจารณาถึงประเด็นที่ว่าไทยมีพันธกรณีด้วยการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามข้อตกลง TRIPs ก็อาจมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า ไทยจะบัญญัติกฎหมายให้เป็นไปตามพันธกรณีดังกล่าวของ TRIPs เพียงอย่างเดียวโดยไม่ต้องพิจารณาจากอนุสัญญา หรือความตกลงระหว่างประเทศที่ได้มีการคุ้มครองสิทธิลักษณะนี้ไว้ ตามที่ได้ศึกษามาหรืออาจต้องพิจารณาถึงอนุสัญญา และความตกลงระหว่างประเทศดังกล่าวประกอบกับการบัญญัติกฎหมายคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของไทยด้วย ซึ่งในประเด็นนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่า ในการศึกษาถึงหลักเกณฑ์ถึงอนุสัญญาและความตกลงระหว่างประเทศดังกล่าวนั้นก็เพื่อทำความเข้าใจถึงการคุ้มครองสิทธิลักษณะนี้ให้ดีขึ้นเท่านั้น (เพราะแนวคิดเรื่องสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ นับว่าเป็นเรื่องที่ค่อนข้างใหม่) อีกทั้งเป็นการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงการที่ประเทศต่าง ๆ นำบทบัญญัติของหลักเกณฑ์ระหว่างประเทศดังกล่าวนี้มาใช้เป็นกฎหมายภายในของแต่ละประเทศ ว่ามีวัตถุประสงค์เป็นประการใด โดยที่หลักเกณฑ์ระหว่างประเทศดังกล่าวก็มีความแตกต่างกันออกไปในรูปแบบของเนื้อหา เช่น มีขอบเขตของการยอมรับในอนุสัญญาที่กว้างแต่ก็ได้มีการให้ความคุ้มครองสิทธิลักษณะนี้ไว้โดยตรง หรือมีการให้ความคุ้มครองสิทธิลักษณะนี้ไว้โดยตรงกับมีรูปแบบของกฎหมายที่มีความเข้มงวดในการคุ้มครอง แต่ขณะเดียวกันมีข้อจำกัดเรื่องจำนวนของประเทศสมาชิก เป็นต้น ในการพิจารณาถึงรูปแบบของกฎหมายไทยที่ให้การคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (รายละเอียดจะได้มีการศึกษาในส่วนต่อไป) ที่ยังไม่เป็นที่ชัดเจนนักว่าไทยจะได้รับประโยชน์ประการใดหากมีการให้การคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นี้ ดังนั้นผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าไม่เป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะนำหลักเกณฑ์ระหว่างประเทศ (อนุสัญญากรุงปารีส ความตกลงแมดริด และความตกลงลิสบอน) ตามที่ได้ศึกษามา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของไทย เพราะว่าไทยมีพันธกรณีเพียงข้อตกลง TRIPs เท่านั้น ซึ่งข้อตกลง TRIPs ก็เป็นเสมือนการผสมผสานแนวความคิดในการให้การคุ้มครองสิทธิลักษณะนี้ในการเป็นประเทศสมาชิกของข้อตกลง TRIPs อยู่แล้ว อีกทั้งข้อตกลง TRIPs ในเรื่องการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นี้ น่าจะเรียกได้ว่าเป็นหลักเกณฑ์ระหว่างประเทศที่เกิดจากการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของหลักเกณฑ์ระหว่างประเทศที่ได้ให้การคุ้มครองสิทธิลักษณะนี้มาก่อนดังกล่าว สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์จึงน่าจะนับว่ามีมาตรฐานที่ใช้ในการคุ้มครองสิทธิลักษณะนี้มากที่สุด

3.4.2. ข้อตกลง TRIPs

ก่อนที่จะกล่าวถึงเนื้อหาของข้อตกลง TRIPs ซึ่งเริ่มขึ้นมาจากการเจรจาภายใต้ GATT นั้น ในส่วนของการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์คงจะต้องกล่าวมาถึงที่มาของข้อตกลงนี้ ตลอดจนการนำแนวคิดในเรื่องของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์มาบัญญัติอยู่ในส่วนหนึ่งของข้อตกลงนี้ด้วย โดยที่ข้อตกลง TRIPs นี้ได้มีการสรุปเมื่อเดือนธันวาคม 1993 ที่ผ่านมา ซึ่งก่อนหน้านั้นได้มีการเจรจกันในรอบต่าง ๆ (โดยเฉพาะรอบโตเกียว) แต่ในการเจรจาดังกล่าวนั้นมิใช่เป็นการเจรจาในเรื่องของการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาแต่เพียงอย่างเดียว โดยที่การเจรจาจะมุ่งไปที่การต่อต้านการปลอมแปลงสินค้า และเป็นการเสนอมาตรการเพื่อการต่อต้านการนำเข้าสินค้าปลอมแปลงดังกล่าวด้วย

ในกลุ่มประเทศที่เข้าร่วมในการเจรจา ระดับการพัฒนาของในแต่ละประเทศก็ย่อมมีความแตกต่างกัน เช่น ประเทศพัฒนา และประเทศด้อยพัฒนา เป็นต้น รวมทั้งแนวความคิดในการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาก็ย่อมมีความแตกต่างกันอย่างมากด้วย โดยที่ประเทศพัฒนาย่อมต้องการจะเรียกค่าใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศตนกับประเทศคู่ค้า หรือในประเทศต่าง ๆ ที่ประเทศของตนเสียเปรียบหรือเริ่มเสียเปรียบดุลการค้า ซึ่งในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าบรรดาประเทศกำลังพัฒนาในแถบภูมิภาคเอเชีย ตลอดจนประเทศต่าง ๆ เล็ง เห็นว่าตลาดส่งออกที่สำคัญก็คือประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปที่ (นับว่าเป็นประเทศผู้สร้างสรรคึกคัก และเป็นเจ้าของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา) ประเทศดังกล่าวนี้หลังจากที่พลเมืองในประเทศหันมานิยมบริโภคสินค้าราคาถูกจากประเทศในแถบภูมิภาคเอเชีย (อาจเป็นในกรณีที่มีการส่งเสริมหรือในสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรแก่ประเทศที่พึงได้รับสิทธิพิเศษนี้ดังเช่นประเทศในแถบภูมิภาคเอเชียด้วย) ทำให้ในช่วงหลังนี้ประเทศหรือกลุ่มประเทศดังกล่าวนี้ ต่างเสียเปรียบดุลการค้าแก่ประเทศกำลังพัฒนานี้เป็นจำนวนมาก จึงมีการจับตามองถึงการใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศเหล่านี้ และพบว่าประเทศที่จับตามองนี้มีการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศพัฒนาน้อยมาก และโดยที่กฎหมายภายในของประเทศดังกล่าวก็ไม่มีมาตรการเพื่อการบังคับใช้สิทธิอย่างจริงจัง จนดูเหมือนเป็นการเพิกเฉยต่อการคุ้มครองสิทธิประเภทสิทธิต่าง ๆ ในทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศพัฒนา โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาได้หันมาใช้เรียกเก็บค่าสิทธิแก่บรรดาประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลาย ตลอดจนใช้มาตรการต่าง ๆ เพื่อบีบบังคับให้ประเทศกำลังพัฒนา บัญญัติกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลของ กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ตลอดจนมีมาตรการบังคับใช้ทางกฎหมายที่เข้มงวดต่อผู้ละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาด้วย เป็นต้น ในทางกลับกันที่ประเทศกำลังพัฒนาต่างก็ต้องการความพึงพิง

ของทรัพย์สินทางปัญญา ในรูปแบบของการถ่ายทอดทางเทคโนโลยี เป็นต้น ดังกล่าวมาแล้ว จึงยังเป็นประเด็นที่มีข้อโต้แย้งกันอยู่ระหว่างกลุ่มประเทศทั้งหลายดังกล่าวอีกทั้งการนำประเด็นของการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเข้าสู่การค้าภายใต้ข้อตกลงสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการค้า (TRIPs) ของประเทศกำลังพัฒนานี้ ประเทศกำลังพัฒนาที่เข้าร่วมประชุมในการเจรจา นี้ต่างก็มีความเห็นว่าทรัพย์สินทางปัญญาไม่น่าจะมีความเกี่ยวข้องกับการค้าแต่อย่างใด และเห็นควรให้แยกทรัพย์สินทางปัญญาออกจากการค้า⁴⁴ และความไม่ลงรอยกันในการเจรจาระหว่างกลุ่มประเทศดังกล่าวในเรื่องสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาก็ได้ยุติลงตามกระแสทางการค้าโลกที่ประเทศทั้งหลายต่างก็มีผลประโยชน์ที่จะต้องเข้ามาเป็นสมาชิกใน WTO ที่นอกจากประเทศต่าง ๆ ต้องรับข้อตกลงทางการค้าและภาษีศุลกากรและข้อตกลงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว ยังจะต้องรับมาซึ่งการคุ้มครองในส่วนของทรัพย์สินทางปัญญา (ที่เกี่ยวกับการค้า) ด้วย อีกทั้งประเทศพัฒนาที่เป็นแกนนำในการเจรจาในข้อตกลงเพื่อสร้างมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาให้มีมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งข้อตกลง TRIPs จึงได้ถูกหยิบยกขึ้นมา และได้กลายเป็นข้อตกลงหนึ่งภายใต้ WTO ในที่สุด

ก่อนที่จะมีการศึกษาถึงเนื้อหาของข้อตกลง TRIPs ในการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ จะเป็นการศึกษาถึงหลักเกณฑ์พื้นฐาน หรือบทบัญญัติทั่วไปของข้อตกลงนี้ ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวมีดังนี้

1. หลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment)

หลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาตินี้ นับได้ว่าเป็นหลักเกณฑ์ที่สำคัญยิ่งในอนุสัญญาระหว่างประเทศที่ในอนุสัญญากรุงปารีสก็มีหลักในส่วนนี้เช่นกันดังที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งหลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติของข้อตกลง TRIPs นี้บัญญัติอยู่ในภาค 1 ที่เป็นบทบัญญัติทั่วไปและหลักเกณฑ์การพื้นฐานของความตกลงใน

⁴⁴ สุรเกียรติ์ เสถียรไทย และสุธรรม อยู่ในธรรม, รายงานเรื่องการเจรจาทรัพย์สินทางปัญญาใน GATT, เสนอต่อการสัมมนาเรื่อง การเจรจาสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาใน GATT, จัดโดยศูนย์วิจัยกฎหมายและการพัฒนา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ณ โรงแรมอิมพีเรียล, วันที่ 25 ตุลาคม 2531 หน้า, 131.

มาตรา 3⁴⁵ ที่วางหลักให้สมาชิกจะต้องให้การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาแก่คนชาติของสมาชิกอื่น ในการปฏิบัติที่ไม่ด้อยไปกว่าที่ให้การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาแก่คนชาติในประเทศของตนเอง

โดยในหลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติของ TRIPs จะเป็นหลักที่วางไว้กว้าง ๆ ซึ่งมีจุดประสงค์หลัก เช่นเดียวกับในอนุสัญญากรุงปารีส คือ เป็นหลักของการไม่เลือกปฏิบัติเช่นเดียวกัน เพียงแต่มีความแตกต่างกันที่ในอนุสัญญากรุงปารีส จะกำหนดรายละเอียดย่อยภายใต้หลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาตินี้ ที่ห้ามมิให้สมาชิกตั้งเงื่อนไขเพื่อจำกัดการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ต่อคนชาติสมาชิกอื่นในภูมิลาเนาและการก่อตั้งสถานประกอบการ

แต่ทั้งนี้ ภายใต้หลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ มาตรา 3 ยังมีข้อยกเว้นตามที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา 3 วรรค 2 ซึ่งประเทศสมาชิกก็อาจใช้ประโยชน์จากข้อยกเว้นนี้ ในเรื่องเกี่ยวกับกระบวนการทางศาล และทางด้านบริหารรวมไปถึงการกำหนดที่อยู่สำหรับการส่งหมายหรือการติดต่อ หรือแม้แต่การแต่งตั้งตัวแทนภายในเขตอำนาจของสมาชิกก็ได้ เพียงแต่ข้อยกเว้นดังกล่าวนี้ ต้องเป็นหลักประกันการปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่ไม่ขัดต่อบทบัญญัติของข้อตกลงนี้ตลอดจนในการปฏิบัติดังกล่าวต้องไม่ก่อให้เกิดข้อจำกัดทางการค้าที่แอบแฝงอยู่ด้วย

2. หลักปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับอนุเคราะห์ยิ่ง (Most - Favoured - Nation Treatment หรือ MFN)

⁴⁵ Article 3 “ Each Member shall accord to the nationals of other Members treatment no less favourable than that it accord to its own nationals regard to the protection of intellectual property , subject to the exceptions already provided in , respectively , the Paris Convention (1967) , the Berne Convention (1971) , the Rome Convention and the Treaty on the Intellectual Property in Respect of Intergrated Circuits. In respect of performers , producers of phonograms and broadcasting organization , this obligation only applied in respect of the rights provided under this Agreement . Any Member availing itself of the possibilities provided in Article 6 of the Berne Convention and paragraph (b) of Article 16 of the Rome Convention shall make a notification as foreseen in those provisions to the Council for Trade-Relates Aspects of Intellectual Property Right.”

เป็นหลักเกณฑ์ที่อยู่ภายใต้ข้อ 4⁴⁶ ของข้อตกลง TRIPs ในหลัก MFN นี้ เช่น ประเทศสมาชิก WTO ให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาแก่ประเทศใดประเทศหนึ่งก็ย่อมจะต้องให้ความคุ้มครองในทรัพย์สินทางปัญญานั้น ๆ แก่ประเทศสมาชิกอื่นโดยทันทีและไม่มีเงื่อนไข อีกทั้งต้องไม่มีการเลือกปฏิบัติในการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาแก่ประเทศใดประเทศหนึ่งโดยเฉพาะด้วย ซึ่งข้อบังคับตามหลัก MFN นี้จะเป็นการเพิ่มความมั่นใจ ในกรณีที่ประเทศสมาชิกมิได้ให้ความคุ้มครองหรือบังคับใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ในลักษณะที่ประกอบไปด้วยการระงับข้อพิพาท หรือความไม่เป็นธรรมของการเลือกปฏิบัติและมีใช้เพียงสำหรับประเทศสมาชิกเท่านั้น แต่รวมไปถึงในประเทศที่สามด้วย⁴⁷

⁴⁶ Article 4 “ With regard to the protection of intellectual property , any advantage , favour , privilege or immunity granted by a Member to the nationals of any other country shall be accorded immediately and unconditionanally to the nationals of all other Members . Exempted from this obligation are any advantage, favour , privilege or immunity accorded by a Member:

(a) deriving from international agreements on judicial assistance and law enforcement of a general nature and not particularly confined to the agreement on judicial assistance and law enforcement of a general nature and not particularly confined to the protection of intellectual property ;

(b) granted in accordance with the provisions of Berne Convention (1971) or the Rome Convention authorizing that the treatment accorded be a function not of national treatment but of the treatment accorded in another country.

(c) in respect of the right of performers , producers of phonograms and broadcasting organization not provided under this Agreement;

(d) deriving from international agreements related to the protection of intellectual property which entered into force prior to the entry into force of Agreement Establishing the MTO, provided that such agreements are notified to the Council for Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights and do not constitute an arbitrary or unjustifiable discrimination against nationals of other Members.”

⁴⁷ Ibid.,p. 163.

เช่นเดียวกันกับหลักปฏิบัติเยี่ยงชาติ ที่หลักปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง นี้ก็มีข้อยกเว้นเช่นตามที่กำหนดไว้ใน (a)-(d) ของข้อ 4 นี้ ซึ่งโดยเนื้อหาของข้อยกเว้นก็จะเป็นเรื่องของความตกลงระหว่างประเทศในความช่วยเหลือทางด้านต่าง ๆ และการปฏิบัติให้สอดคล้องกับอนุสัญญาระหว่างประเทศ เป็นต้น

การพิจารณาถึงหลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติและหลักปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง อันเป็นหลักเกณฑ์พื้นฐานของข้อตกลง TRIPs นี้ จะเห็นได้ว่าข้อตกลง TRIPs นี้มีความรัดกุมอย่างยิ่ง เพราะมีหลักเกณฑ์ที่สำคัญทั้งสองเพื่อเป็นหลักปฏิบัติของประเทศสมาชิก ในการใช้เป็นหลักเกณฑ์พื้นฐานของการให้ความคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา โดยเป็นการป้องกันปัญหาที่ว่า อาจมีประเทศสมาชิกบางประเทศที่มีระบบหลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ ที่ไม่เพียงพอเพื่อใช้เป็นหลักปฏิบัติ ในการให้การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของคนชาติในประเทศสมาชิกอื่น ซึ่งหากประเทศสมาชิกดังกล่าวนี้มีหลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ โดยที่ระบบหลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติไม่ดีพอดังกล่าว ก็อาจทำให้ไม่เป็นไปตามกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศ เพื่อให้การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเท่าใดนัก ดังนั้นการมีหลักปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่งนี้ก็เพื่อขจัดปัญหาของการใช้หลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติของประเทศสมาชิกดังกล่าวและเพื่อเป็นการอุดช่องว่างของการให้การคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามกฎหมายเกณฑ์ของ TRIPs ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในส่วนต่อไปก็จะเป็นการศึกษาถึงเนื้อหาของสาระของข้อตกลง TRIPs ในส่วนของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ภายใต้ภาคที่ 2 เรื่องมาตรฐานเกี่ยวกับการมีการไว้ ขอบเขต และการใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาโดยที่ ในส่วนของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นี้ ได้มีการบัญญัติไว้ในมาตรา 22 ถึงมาตรา 24 ซึ่งมาตรา 22 วรรค 1 เป็นเรื่องคำนิยามของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 และหากพิจารณาในถ้อยคำของคำนิยามที่ว่า “ ตามความมุ่งหมายแห่งข้อตกลงนี้ สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ คือสิ่งบ่งชี้ที่แสดงว่าสินค้า มีกำเนิดในดินแดนของสมาชิกหนึ่งสมาชิกใด หรือภูมิภาค หรือท้องถิ่นใดในดินแดนนั้น ซึ่งคุณภาพชื่อเสียง หรือลักษณะอื่นที่มีอยู่ของสินค้านั้นมีส่วนที่สำคัญมาจากแหล่งกำเนิดทางภูมิศาสตร์ของสินค้านั้น” คำนิยามของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ก็มีความจำเป็นที่ประเทศสมาชิกจะต้องกำหนดไว้ในกฎหมายภายในเพื่อให้เป็นไปตามพันธกรณี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศสมาชิกที่มีความจำเป็นที่จะต้องมีกฎหมายที่ให้การคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์โดยเฉพาะ ซึ่งรูปแบบของคำนิยามที่ประเทศสมาชิกจะต้องมีพันธกรณีนี้ก็อาจขึ้นอยู่กับแต่ละประเทศที่จะบัญญัติคำนิยามให้เป็นไปตามความประสงค์ของประเทศสมาชิก เพียงแต่จะต้องมีความสอดคล้องกับคำนิยามของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ตามมาตรา 22 วรรค 1 นี้ด้วย ในการ

พิจารณาต่อมาคือในส่วนของมาตรา 22 วรรค 2 ด้วย ซึ่งบทบัญญัติของมาตรา 22 วรรค 2 บัญญัติว่า

“ในส่วนที่เกี่ยวกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ บรรดาสมาชิกจะกำหนดวิธีการทางกฎหมาย สำหรับผู้มีส่วนได้เสีย ที่จะป้องกันมิให้มี :

(a) การใช้ใดๆในการกำหนดแหล่งที่มาหรือการนำเสนอสินค้าซึ่งชี้ หรือแนะนำว่าสินค้าดังกล่าว มีกำเนิดมาจากพื้นที่ทางภูมิศาสตร์หนึ่ง นอกเหนือจากแหล่งกำเนิดที่แท้จริงในลักษณะที่ทำให้สาธารณชนสับสนหลงผิดเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดทางภูมิศาสตร์ของสินค้า

(b) การใช้ใด ๆ ซึ่งก่อให้เกิดการกระทำที่เป็นการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมตามความหมายของข้อ 10 ทวิ แห่งอนุสัญญากรุงปารีส (ค.ศ. 1967)”

จะเห็นได้ว่าตามมาตรา 22 วรรค 2 นี้ถือได้ว่าเป็นบทบัญญัติที่ใช้เพื่อให้ประเทศสมาชิกกำหนดวิธีการทางกฎหมาย (legal means) ที่หมายถึงว่า ประเทศสมาชิกต้องมีการบัญญัติกฎหมายซึ่งกฎหมายดังกล่าวนี้ อาจเป็นกฎหมายรูปแบบพิเศษ กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่แล้วที่อาจเป็นกฎหมายแพ่งหรือกฎหมายอาญาก็ได้ แต่ทั้งนี้ไม่รวมถึงกระบวนการทางบริหารของประเทศสมาชิกไปด้วย เพื่อป้องกันพฤติกรรมต่าง ๆ ตาม (a) และ (b) ดังกล่าว ที่เป็นบทบังคับในการกำหนดกรอบทางกฎหมายให้แก่ประเทศสมาชิกจะบัญญัติการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามรูปแบบใดก็ได้ เพียงแต่จะต้องไม่เป็นการขัดหรือฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติในมาตรา 22 วรรค 2 ดังกล่าวนี้นี้ และเมื่อพิจารณาจากคำว่า “แหล่งกำเนิดทางภูมิศาสตร์ดั้งเดิม” (Geographical Origin) ใน (a) นี้เปรียบเทียบกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications) ตามมาตรา 22 วรรค 1 แล้วจะพบว่ามีความแตกต่างกันในถ้อยคำและเนื้อหาโดยที่คำว่า แหล่งกำเนิดทางภูมิศาสตร์ดั้งเดิม เป็นการแสดงให้เห็นเพียงว่าสินค้านั้นมีต้นกำเนิดในพื้นที่ทางภูมิศาสตร์เท่านั้น และนับว่าเป็นความหมายอย่างกว้างที่ไม่รวมไปถึงเงื่อนไขทางด้านต่าง ๆ ในการให้ความคุ้มครอง ดังเช่นเงื่อนไขของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ที่สินค้าที่นอกจากจะมีแหล่งกำเนิดในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งของประเทศสมาชิกแล้ว สินค้าดังกล่าวยังจะต้องมีคุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะอื่นใดของสินค้าในสาระสำคัญ อีกทั้งบทบัญญัติของมาตรา 22 วรรค 2 (a) นี้ มิได้อยู่ในหลักเกณฑ์ของคำนิยามตามมาตรา 22 วรรค 1 ที่เป็นบทบัญญัติอันค่อนข้างจะกำหนดรายละเอียดของเงื่อนไขในการกล่าวถึงสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ซึ่งในมาตรา 22 วรรค 2 (a) นี้ เพียงแต่เป็นการระบุให้ประเทศสมาชิกกำหนดวิธีการทางกฎหมาย เพื่อป้องกันการใช้ชื่อทางภูมิศาสตร์ในลักษณะที่ทำให้สาธารณชนสับสนหลงผิดในแหล่งกำเนิดทางภูมิศาสตร์ และหากพิจารณาตามบทบัญญัติในข้อนี้แล้วจะพบว่า เป็นบทบัญญัติที่ใช้ในการคุ้มครองผู้บริโภคหรือ สาธารณชนจากการบริโภคสินค้าที่ใช้แหล่งกำเนิดทางภูมิศาสตร์ที่

ผิคนั่นเอง มิได้วางเงื่อนไขหรือรายละเอียดในการคุ้มครองเช่นเดียวกับมาตรา 22 วรรค 1 เพียงแต่มาตรา 22 วรรค 2 จะมีข้อบังคับให้ประเทศสมาชิกนำไปปฏิบัติตาม แต่ก็มีได้วางเงื่อนไขในการคุ้มครองตามมาตรา 22 วรรค 1

การกำหนดวิธีการทางกฎหมาย ในการมีบทบัญญัติให้สอดคล้องต่อไปคือ มาตรา 22 วรรค 2 (b) ก็เป็นส่วนหนึ่งของบทบัญญัติที่ใช้เป็นแนวทางให้ประเทศสมาชิกนำไปใช้เช่นกันโดยที่ได้นำหลักเกณฑ์ของ “การแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมทางการค้า” (Unfair Competition) ตามอนุสัญญากรุงปารีสตามที่ได้กล่าวมาแล้วมาใช้ด้วย ซึ่งบทบัญญัติของอนุสัญญากรุงปารีสนี้ก็ถือได้ว่าไม่มีการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์โดยตรงดังที่กล่าวมาแล้ว แต่ในเรื่องของการแข่งขันทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมนี้ ยังเป็นหลักในการให้ความคุ้มครองแก่ผู้ผลิตหรือจำหน่ายสินค้า ที่ได้วางหลักเกณฑ์ในการให้ความคุ้มครองอย่างกว้าง ๆ และก็เป็นหลักที่เอื้อประโยชน์ต่อการป้องกันพฤติกรรมต่าง ๆ อันถือได้ว่าเป็นการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม กับยังคงมีการรับมาในส่วนนี้เพื่อเป็นหลักเกณฑ์หนึ่งภายใต้การคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ตามข้อตกลง TRIPs การใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ใด ๆ อันก่อให้เกิดการกระทำที่เป็นการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมทางการค้าดังกล่าวของมาตรา 22 วรรค 2 (b) นี้ ก็คงต้องย้อนกลับไปพิจารณาถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ในลักษณะที่เป็นการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมทางการค้าตามมาตรา 10 ของอนุสัญญากรุงปารีสด้วยเช่นกัน

ในมาตรา 22 วรรค 3⁴⁹ เรื่องอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของประเทศสมาชิกในการปฏิเสธหรือเพิกถอนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า ที่มีหรือประกอบไปด้วยสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์อันเกี่ยวกับสินค้า ที่มีได้มีแหล่งกำเนิดในดินแดนตามที่ระบุไว้ โดยที่การใช้สิ่งบ่งชี้ดังกล่าวในเครื่องหมายการค้าสำหรับสินค้านั้นในประเทศสมาชิกมีลักษณะที่ทำให้สาธารณชนสับสนหลงผิดเกี่ยวกับสถานที่อันแท้จริงของแหล่งกำเนิด หรือหากว่ามีกรร้องขอของผู้ที่มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับการใช้สิ่งบ่งชี้ในลักษณะที่ทำให้สาธารณชนสับสนหลงผิดในสถานที่อันแท้จริงของแหล่งกำเนิดดังกล่าว ก็จะถือเป็นบทบังคับให้ประเทศสมาชิกต้องปฏิเสธหรือเพิกถอนการจดทะเบียน

⁴⁹ Article 22(3) “ A Member shall , ex officio if its legislation so permits or at the request of an interested party , refused or invalidate the registration of a trademark which contains or consists of a geographical indication with respect to goods not originating in the territory indicated, if use of the indication in the trademark for such goods in that Members is of such a nature as to mislead the public as to the true place of origin. ”

เครื่องหมายการค้า ซึ่งมี หรือ ประกอบไปด้วยสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ อันเกี่ยวกับสินค้าที่มีได้มี แหล่งกำเนิดในดินแดนตามที่ระบุไว้ดังกล่าว

บทบัญญัติที่ใช้บังคับในส่วนสุดท้ายของมาตรา 22 คือ วรรค 4⁵⁰ ซึ่งเป็นกรณีการป้องกันการ ใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ตามวรรค 1 ถึง วรรค 3 ดังกล่าว “ที่แม้ว่าจะเป็นจริงตามความหมาย ของตัวอักษรในเรื่องดินแดน ภูมิภาค หรือท้องถิ่นที่สินค้ามีแหล่งกำเนิด แต่แสดงให้เห็นให้สาธารณชน หลงผิดว่าสินค้ามีแหล่งกำเนิดจากดินแดนอีกดินแดนหนึ่ง” เช่น ตำบล หรือพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งใน ประเทศสหรัฐอเมริกา มีชื่อว่า บอร์โด และได้ใช้ชื่อ บอร์โด ดังกล่าวกับสินค้าประเภทไวน์ในพื้นที่ ของตน จะเห็นได้ว่าการใช้ชื่อ บอร์โด ของพื้นที่ที่ตนนี้แม้ว่าการใช้ชื่อ บอร์โด จะเป็นจริงตามความ หมายของตัวอักษรในเรื่องพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งดังกล่าว แต่กลับแสดงให้เห็นให้ผู้บริโภคทั่วไปสับสน หลงผิดได้ว่า สินค้าประเภทไวน์ที่ใช้ชื่อ บอร์โด ดังกล่าวนี้อาจต้องมีแหล่งกำเนิดมาจาก เมืองบอร์โด (Bordeaux) ประเทศฝรั่งเศส (ที่มีการใช้ชื่อทางภูมิศาสตร์ในไวน์ที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับกันดีทั่ว โลก) ซึ่งบทบัญญัติในมาตรา 22 วรรค 4 นี้ก็จะเป็นการป้องกันการ ใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ที่ทำ ให้สาธารณชนหลงผิดในสินค้า แม้ว่าจะเป็นจริงตามตัวอักษร ดังกล่าวด้วย

ในส่วนของการคุ้มครองเพิ่มเติมสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์สำหรับไวน์และสุรา ตามมาตรา 23 นั้น นับว่าเป็นบทบัญญัติที่มีการให้ความคุ้มครองสินค้าประเภทนี้อย่างชัดเจน จนดูเหมือนกับว่า นอกจากจะให้การคุ้มครองสินค้าทั่วไปใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ซึ่งก็น่าจะครอบคลุมไปถึงสินค้า ทุกประเภทแล้ว ยังจะมีบทบัญญัติพิเศษในการคุ้มครองไวน์และสุรานี้ด้วย และหากพิจารณาจาก สินค้าประเภทนี้แล้วจะพบว่าประเทศสมาชิกมักจะมีการผลิตและจำหน่ายไวน์และสุราก็ภายใน ประเทศในกรณีที่ประเทศดังกล่าวไม่มีสินค้าไวน์และสุราที่มีชื่อเสียงนัก แต่ในประเทศสมาชิกที่มี สินค้าไวน์ และสุราที่มีชื่อเสียง ซึ่งมักจะใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ประกอบไปกับสินค้าประเภทนี้ ที่นอกจากจะผลิตและบริโภคกันภายในประเทศแล้วยังนั้น และให้ความสำคัญอย่างมากต่อการ ส่งออกไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ด้วยความตระหนักดีถึงการที่ประเทศของตนมีสินค้าประเภท ไวน์และสุราที่มีชื่อเสียงเป็นจำนวนมาก บทบัญญัติพิเศษเพื่อการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ สำหรับไวน์และสุรา จึงได้มาเป็นส่วนหนึ่งของการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นี้ ซึ่ง นับได้ว่าเป็นบทบัญญัติที่พิเศษอย่างมาก ที่ลงรายละเอียดของการให้ความคุ้มครองสินค้าเฉพาะ

⁵⁰ Article 22(4) “ The provision of the preceding paragraphs of this Article shall apply to a geographical indications which , although literally true as to the territory , region or locality in which the goods originate , falsely represents to the public that the goods originate in another territory. ”

ประเภทลงไป โดยที่อนุสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิ
ลักษณะนี้ก็ไม่เคยมีบทบัญญัติพิเศษ เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิในลักษณะนี้ของสินค้าเฉพาะ
ประเภทเหมือนเช่นในส่วนนี้แต่อย่างใด

โดยเนื้อหาของมาตรา 23 ในบทบัญญัติการคุ้มครองเพิ่มเติมสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์สำหรับ
ไวน์และสุรานี้ เนื้อหาหลักในวรรค 1 ถึงวรรค 3 ของมาตรา 23 จะมีส่วนคล้ายกับมาตรา 22 วรรค
2 ถึงวรรค 4 อยู่บ้าง โดยที่วรรค 1 ของมาตรา 23⁵¹ นั้นนอกจากจะเป็นการห้ามใช้สิ่งบ่งชี้ทาง
ภูมิศาสตร์ที่แสดงถึงไวน์หรือสุรา อันมิได้มีแหล่งกำเนิดจากสถานที่ตามที่ระบุไว้ในสิ่งบ่งชี้ทาง
ภูมิศาสตร์ที่แสดงไว้แล้วยังบัญญัติในส่วนที่รวมไปถึงการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ในคำแปลหรือ
มีสิ่งแสดงประกอบ เช่น ชนิด (style) ประเภท (Type) แบบ (Kind) และการเลียนแบบ
(Imitation) หรือที่คล้ายกัน อันถือได้ว่าเป็นการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เป็น “ชื่อกึ่งสามัญ”
(semi generic name) ซึ่งนั่นก็คือบทบัญญัติของข้อตกลง TRIPs ในส่วนของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
มีการกำหนดอย่างชัดเจนให้ประเทศสมาชิกห้ามการใช้ชื่อกึ่งสามัญของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ซึ่ง
ชื่อกึ่งสามัญของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นี้ ยังคงเป็นปัญหากันระหว่างประเทศที่ต้องอาศัยการใช้สิ่ง
บ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โดยอาศัยความเป็นชื่อกึ่งสามัญของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ดังกล่าวในการผลิต
และจำหน่ายผลิตภัณฑ์ไวน์และสุราในประเทศของตน กับอีกกลุ่มประเทศหนึ่งที่เป็นเจ้าของและมี
สิทธิใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในฐานะเป็นประเทศที่มีพื้นที่ดั้งเดิมที่ได้ผลิตและใช้ชื่อพื้นที่ดังกล่าว
เป็นชื่อของสินค้าและไม่ประสงค์จะให้ประเทศที่ต้องอาศัยชื่อกึ่งสามัญดังกล่าวที่เป็นชื่อของพื้นที่
ดั้งเดิมในประเทศของตนอาศัยความเป็นชื่อกึ่งสามัญ เพื่อใช้ประกอบกับสินค้าอันมิได้มีที่มาที่
ดั้งเดิมอย่างแท้จริงซึ่งประเทศสมาชิกก็อาจกำหนดวิธีการทางกฎหมายเพื่อป้องกันการใช้สิ่งบ่งชี้
ทางภูมิศาสตร์ในส่วนองไวน์และสุรา ในลักษณะดังกล่าวในวรรค 1 นี้ได้

⁵¹ Article 23(1) “ Each Member shall provided the legal means for interested parties to prevent use of geographical indication identifying wines for wines not originating in the place indicated by the geographical indication in question or identifying spirits for spirits not originating in the place indicated by geographical indication in question , even where the true origin the goods is indicated or the geographical indication is used in translation or accompanied by expression such as “ kind ” , “ type ” , “ style ” , “ imitation ” or the like ”

มาตรา 23 วรรค 2⁵² ก็มีส่วนคล้ายกับมาตรา 23 วรรค 3 เพียงแต่มาตรา 23 วรรค 2 กล่าวเฉพาะเจาะจงในส่วนองไวน์หรือ สุรา อีกทั้งการปฏิเสธหรือเพิกถอนการจดทะเบียนดังกล่าวนี้ มาตรา 23 วรรค 2 กำหนดไว้เพียงว่า ไวน์หรือสุรา อันมิได้มีแหล่งกำเนิดจริงตามที่แสดงไว้เท่านั้น ส่วนข้อ 22 วรรค 3 ดังกล่าวจะต้องมีลักษณะการใช้สิ่งบ่งชี้ที่ทำให้สาธารณชนสับสนหลงผิดเกี่ยวกับสถานที่แท้จริงของแหล่งกำเนิดด้วย ซึ่งจะเห็นได้ว่าข้อ 23 วรรค 2 ในเรื่องของการปฏิเสธหรือเพิกถอนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าสำหรับไวน์หรือสุรา ซึ่งมีหรือประกอบด้วยสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่แสดงถึงไวน์หรือสุรานี้ เป็นอำนาจหน้าที่ของประเทศสมาชิก หรือการร้องขอของผู้มีส่วนได้เสียในการปฏิเสธหรือเพิกถอนการจดทะเบียนนี้ เพียงในกรณีที่มีได้มีแหล่งกำเนิดจริงตามที่แสดงไว้เท่านั้น ซึ่งแม้ว่าจะมีลักษณะที่ทำให้สาธารณชนสับสนหลงเกี่ยวกับสถานที่จริงของแหล่งกำเนิด ก็ไม่สามารถที่จะปฏิเสธหรือเพิกถอนการจดทะเบียนได้ บทบัญญัติในการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในสินค้าประเภทอื่น ๆ ที่มีใช้ไวน์หรือสุรา ในการปฏิเสธหรือเพิกถอนการจดทะเบียนจึงกว้างกว่าการคุ้มครองในส่วนดังกล่าวของไวน์หรือสุรา

มาตรา 23 วรรค 3⁵³ เป็นกรณีที่สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์สำหรับไวน์ที่เหมือนกันแต่มีความหมายแตกต่างกัน ซึ่งสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่เหมือนกันนี้ ก็จะได้รับ การคุ้มครองภายใต้บทบัญญัติของมาตรา 22 วรรค 4 ที่แม้ว่าจะใช้สิ่งบ่งชี้ที่เป็นจริงตามความหมายในตัวอักษร ดินแดน ภูมิภาค หรือท้องถิ่นที่สินค้ามีแหล่งกำเนิด(อันถือได้ว่าเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์สำหรับไวน์ที่เหมือนกันแต่มีความหมายแตกต่างกัน) แต่หากแสดงให้เห็นว่าสาธารณชนหลงผิดว่าสินค้ามีแหล่งกำเนิดมาจากอีก

⁵² Article 23 (2) “ The registration of trademark for wines which contains or consists of geographical indication identifying wines or for spirits which contains or consists of geographical indication identifying spirits shall be refused or invalidated ,*ex officio* if domestic legislation so permit or at the request of an interested party , with respect to such wines or spirits not having this origin . ”

⁵³ Article 23 (3) “ In the case of homonymous geographical indications for wines , protection shall be accorded to each indication , subject to the provisions of paragraph 4 of Article 22 above . Each Member shall determine the practical conditions under which the homonymouse indications in question will be differentiated from each other , taking into account the need to ensure equitable treatment of the producers concerned and that consumers are not misled. ”

พื้นที่หนึ่ง ก็สามารที่จะป้องกันการใช้ในลักษณะดังกล่าวได้ ซึ่งในที่นี้ประเทศสมาชิกจะต้องพิจารณาถึงเงื่อนไขที่แยกให้เห็นถึงความแตกต่างของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในไวน์ที่เหมือนกันแต่มีความหมายต่างกันดังกล่าว โดยคำนึงถึงความจำเป็นที่จะทำให้ผู้ผลิตไวน์ที่มีส่วนได้เสีย ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม (equitable treatment) ในกรณีที่ไม่ทำให้ผู้ผลิตไวน์และสุราที่ใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ต้องได้รับผลเสียจากการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในไวน์และสุราของผู้ผลิตอีกรายหนึ่ง ซึ่งใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในไวน์และสุราเหมือนกัน แต่มีความหมายที่แตกต่างกันดังกล่าว อีกทั้งต้องไม่ทำให้ผู้บริโภคสับสนหลงผิดในสินค้าดังกล่าวนี้ด้วย

มาตรา 23 วรรค 4⁵⁴ นับได้ว่าเป็นส่วนเพิ่มเติมในการบังคับใช้ของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โดยเฉพาะมีอยู่ในส่วนของการคุ้มครองไวน์และสุราในมาตรา 23 นี้เท่านั้น เป็นบทบัญญัติที่เอื้อประโยชน์ต่อการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของสินค้าไวน์และสุรา ซึ่งจะต้องมีการเจรจากันในคณะมนตรี TRIPs ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการบังคับให้ประเทศสมาชิกปฏิบัติตามข้อกำหนดตลอดจนพันธกรณีเพื่อการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาตามข้อตกลง TRIPs เกี่ยวกับการจัดตั้งระบบพหุภาคี (multilateral system) เพื่อแจ้งให้ทราบและการจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์สำหรับไวน์ สำหรับประเทศสมาชิกที่มีสิทธิได้รับการคุ้มครองในระบบดังกล่าว จะเห็นได้ว่าระบบพหุภาคีในการแจ้งให้ทราบและการจดทะเบียนดังกล่าวนี้ ถือได้ว่าเป็นข้อบังคับระหว่างประเทศ โดยการจดทะเบียนดังกล่าวนี้ก็เพื่อการรับรู้ถึงประเทศสมาชิกที่เป็นเจ้าของสิทธิในสินค้าประเภทนี้ และที่สำคัญอย่างยิ่งเป็นการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ระหว่างประเทศในไวน์และสุรา ซึ่งการแจ้งให้ทราบและการจดทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ดังกล่าวนี้จะมีส่วนที่แตกต่างกันคือ การแจ้งให้ทราบหรือเรียกอีกอย่างว่าเป็นระบบขึ้นทะเบียนนี้เป็นเพียงการแจ้งถึงสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในไวน์และสุราให้คณะมนตรี TRIPs ทราบ เพื่อบันทึกสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ได้แจ้งมาเท่านั้น ซึ่งคณะมนตรี TRIPs ก็จะรับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในไวน์และสุราให้แจ้งมาไว้ทั้งหมด โดยไม่ต้องมีขั้นตอนหรือกระบวนการตรวจสอบ เพื่อให้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในไวน์และสุราเป็นไปตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้แต่อย่างใด ส่วนการจดทะเบียนนั้นจะต้องมีการตรวจสอบหรือการพิจารณาจากคณะมนตรี TRIPs ด้วยว่า สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในไวน์ที่ประเทศสมาชิกประสงค์

⁵⁴ Article 23(4) “ In order to facilitate the protection of geographical indications for wines , negotiation shall be undertaken in the Council for Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights concerning the establishment of a multilateral system of notification and registration of geographical indications for wines eligible for protection in those Members participating in the system. ”

จะขอลดทะเบียนนั้น เป็นไปตามขั้นตอนหรือกระบวนการตามที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ หากมิได้เป็นไปตามขั้นตอนหรือกระบวนการดังกล่าว สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นี้ก็จะไม่ได้รับการจดทะเบียน และมิได้รับการคุ้มครองเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์โดยที่การกำหนดให้จะต้องมีการเจรจาในการจัดตั้งระบบต่าง ๆ ดังกล่าวของคณะมนตรี TRIPs นั้น ก่อนข้างจะเป็นนามธรรม ที่ในมาตรา 23 วรรค 4 เป็นเพียงการวางกรอบกว้าง ๆ เพื่อการคุ้มครองเท่านั้น ส่วนรายละเอียดต่าง ๆ ก็คงจะต้องกล่าวต่อไปในการเจรจาดังกล่าว

บทบัญญัติสุดท้ายในการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นี้ก็คือ การเจรจาระหว่างประเทศ และข้อยกเว้นตามมาตรา 24 โดยวรรคแรก⁵⁵ ของข้อนี้เป็นเรื่องของการกำหนดมิให้ประเทศสมาชิกที่มุ่งหมายจะเพิ่มการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ภายใต้มาตรา 23 ดังกล่าว ใช้บทบัญญัติในวรรคที่ 4 ถึงวรรคที่ 8 ของมาตรา 24 ที่เป็นข้อยกเว้นนี้ (รายละเอียดจะกล่าวถึงในส่วนของวรรค 4 ถึงวรรค 8 ของมาตรา 24) ในการปฏิเสธที่จะดำเนินการเจรจาหรือทำข้อตกลง ทวิภาคีหรือพหุภาคี ส่วนวรรค 2⁵⁶ เป็นเรื่องอำนาจหน้าที่ของคณะมนตรี TRIPs ในอันที่จะต้องพิจารณาบทวนการใช้บทบัญญัติในส่วนของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์อย่างสม่ำเสมอ และเป็นที่ยุติการ

⁵⁵ Article 24(1) “ Members agree to enter into negotiations aimed at increasing the protection of individual geographical indications under Article 23 . The provisions of paragraph 4-8 below shall not be used by a Member to refuse to conduct negotiations or to conclude bilateral or multilateral agreements. In the context of such negotiations , Members shall be willing to consider the continued applicability of these provisions to individual geographical indications whose use was the subject of such negotiations. ”

⁵⁶ Article 24(2) “ The council for Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights shall keep under review the application of the provisions of this Section ; the first such review shall take place within two years of the entry into force of the Agreement Establishing the MTO. Any matter affecting the compliance with the obligations under these provisions may be drawn to the attention of the Council , which , at the request of a Member , shall consult with any Member or Member in respect of such matter in respect of which it has not been possible to find a satisfactory solution through bilateral or multilateral consultations between the Members concerned : The Council shall take such action as may be agreed to facilitate the operation and further the objectives of the Section. ”

ประเทศสมาชิก ตลอดจนดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้นของประเทศสมาชิกทั้งหลาย

มาตรา 24 วรรค 3⁵⁷ เป็นเรื่องของประเทศสมาชิกที่มีกฎหมายในการให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ก่อนวันที่ WTO จะมีผลบังคับใช้ ซึ่งสมาชิกจะต้องไม่ลดระดับของการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่มีอยู่ก่อนดังกล่าวแล้วในประเทศสมาชิก ซึ่งจะเห็นได้ว่าบทบัญญัติในส่วนนี้เป็นข้อกำหนดขอบเขตที่ค่อนข้างจะให้ความเป็นธรรมแก่ประเทศสมาชิกของ WTO โดยที่ระดับการคุ้มครองสิทธิในลักษณะนี้ของแต่ละประเทศสมาชิกย่อมมีความแตกต่างกันในเนื้อหาของบทบัญญัติ ซึ่งอาจขึ้นอยู่กับผลประโยชน์ทางการค้าระหว่างประเทศของในแต่ละประเทศ ที่อาจต้องมีการบัญญัติกฎหมายในการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่เข้มงวด มีมาตรฐานตลอดจนเงื่อนไขในการคุ้มครองที่สูง ไม่มีข้อยกเว้นในการใช้ตลอดจนมีบทบัญญัติที่ป้องกันการกลายสภาพเป็นชื่อสามัญ หรือ ชื่อกึ่งสามัญของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ในขณะเดียวกัน ในอีกกลุ่มประเทศหนึ่งที่ต้องอาศัยข้อยกเว้นต่าง ๆ ของการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์บทบัญญัติที่ใช้ในประเทศนี้จึงค่อนข้างที่จะผ่อนปรนอย่างมากต่อการคุ้มครอง และยังมีประเทศสมาชิกของข้อตกลงนี้จำนวนมากที่ไม่มีกฎหมายที่ใช้ในการคุ้มครองสิทธิในลักษณะนี้มาก่อนด้วย บทบัญญัติในวรรค 3 นี้ จึงนับว่ามีความเหมาะสมอย่างยิ่ง โดยเฉพาะกับประเทศที่มีมาตรฐานในการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่น้อยกว่าพันธกรณีที่จะต้องรับมาซึ่งบทบัญญัติ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดไว้ในข้อตกลงนี้ ตลอดจนประเทศที่ยังไม่มีบทบัญญัติในการคุ้มครองในส่วนนี้ ก็จะต้องสร้างกฎหมายในการคุ้มครองขึ้นมาใหม่ให้สอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำของข้อตกลงนี้เช่นกัน และโดยที่ทั้งประเทศที่มีมาตรฐานในการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ต่ำกว่ามาตรฐาน ตลอดจนประเทศที่ไม่มีกฎหมายในการให้ความคุ้มครองสิทธิในลักษณะนี้ ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างกฎหมายในการคุ้มครองให้มากกว่ามาตรฐานขั้นต่ำแต่อย่างใด แต่ในกรณีของกลุ่มประเทศที่มีผลประโยชน์ต่อการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่โดยมากแล้ว มักจะมีมาตรฐานในการคุ้มครองที่สูงกว่าพันธกรณีอยู่มาก ซึ่งในวรรค 3 นี้ จะไม่อนุญาตให้ประเทศดังกล่าวนี้ลดมาตรฐานการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่มีอยู่แล้วให้ต่ำลงมา บทบัญญัติในวรรค 3 ของมาตรา 24 นี้จึงเหมือนเป็นการใช้บังคับเฉพาะประเทศที่มีมาตรฐานการให้ความคุ้มครองที่มากกว่ามาตรฐานขั้นต่ำของข้อตกลง TRIPs เท่านั้น ที่ห้ามลดมาตรฐานการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ลงมาให้เท่ากับมาตรฐานขั้นต่ำ

⁵⁷ Article 24(3) “ In implementing this Section , a Member shall not diminish the protection of geographical indications that existed in that Member immediately prior to the date of entry into force of the agreement Establishment the MTO. ”

ค่าของข้อตกลง TRIPs ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเทศที่มีมาตรฐานในการคุ้มครองที่น้อยกว่าพันธกรณี หรือไม่มีมาตรฐานในการคุ้มครองสิทธิประเภทนี้ ก่อนวันที่ข้อตกลง TRIPs จะมีผลใช้บังคับแต่อย่างใด

มาตรา 24 วรรค 4⁵⁸ เป็นกรณีของการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์สำหรับสินค้าประเภทไวน์และสุรา ของประเทศสมาชิกใดประเทศหนึ่ง ที่ได้ใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์กับประเทศสมาชิกอื่น ๆ ที่หากมีการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นี้อย่างต่อเนื่อง ภายในดินแดนของประเทศสมาชิก นั้น ๆ เป็นเวลาอย่างน้อย 10 ปี (ก่อนวันที่ 15 เมษายน 1994) หรือได้ใช้โดยสุจริตก่อนวันดังกล่าว ซึ่งในวรรคนี้ถือได้ว่าเป็นบทบัญญัติในการยกเว้นการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของไวน์และสุรา ที่บัญญัติหลักเกณฑ์มาเพื่อรองรับกับประเทศที่ต้องอาศัยการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในไวน์และสุราของประเทศที่มีสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ดังกล่าวที่มีชื่อเสียง แต่ทั้งนี้จะต้องอยู่ในเงื่อนไขการใช้สิ่งบ่งชี้ดังกล่าว ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นเงื่อนไขของข้อยกเว้นที่บัญญัติไว้อย่างเปิดกว้างและมีลักษณะที่ประนีประนอมในการใช้เป็นอย่างมาก เช่น ในเงื่อนไขแรกที่หากได้ใช้สิ่งบ่งชี้อย่างต่อเนื่องอย่างน้อย 10 ปี ดังกล่าว และแม้ว่าจะมิได้เป็นการใช้โดยสุจริตก็ยังอยู่ในข้อยกเว้นนี้หรือเงื่อนไขที่สองที่ต้องการใช้สิ่งบ่งชี้โดยสุจริตนี้ ก็ได้กำหนดระยะเวลาในการใช้ (โดยสุจริต) แต่อย่างใด ซึ่งหมายความว่า หากการใช้โดยสุจริตดังกล่าวได้มีการใช้มาไม่ถึง 10 ปี ก็ยังอยู่ในข้อยกเว้นนี้ด้วยเช่นกัน ฉะนั้นอาศัยบทบัญญัติในมาตรา 24 วรรค 4 นี้ประเทศที่ได้ปฏิบัติตามข้อยกเว้นของการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์สำหรับไวน์และสุรา ก็สามารถที่จะใช้สิ่งบ่งชี้ดังกล่าวต่อไปได้ โดยที่ไม่มีบทบัญญัติในข้อตกลงนี้ห้ามไว้ถึงการป้องกันการใช้ที่เป็นไปตามเงื่อนไขอันเป็นข้อยกเว้นดังกล่าวนี้

⁵⁸ Article 24(4) “ Nothing in this Section shall require a Member to prevent continued and similar use of a particular geographical indication of another Member identifying wines or spirits in connection with goods or services by any of its nationals or domiciliaries who have used that geographical indication in a continuous manner with regard to the same or related goods or service in the territory of that Member either (a) for at least ten years preceding the date of the Ministerial Meeting concluding the Uruguay Round of Multilateral Trade Negotiations or (b) in good faith preceding that date.”

มาตรา 24 วรรค 5⁵⁹ เป็นเรื่องของการขอหรือจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าโดยสุจริตของประเทศที่ได้ให้ความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โดยใช้กฎหมายเครื่องหมายการค้า ซึ่งถือเป็นข้อยกเว้นที่สามารถใช้หลักเกณฑ์ของเครื่องหมายการค้าได้ แต่จะต้องเป็นไปตามเงื่อนไข 2 ประการคือ (1) จะต้องมีการดำเนินการ หรือ การได้สิทธิดังกล่าว ก่อนวันใช้บังคับของบทบัญญัติในข้อตกลงนี้ในประเทศสมาชิคนั้น (ตามที่กำหนดไว้ในภาค 5 ของข้อตกลงนี้) หรือ (2) ก่อนที่สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์จะได้รับการคุ้มครองในประเทศที่เป็นแหล่งกำเนิดของตน

มาตรา 24 วรรค 6⁶⁰ ถือได้ว่าเป็นบทบัญญัติที่มีสาระสำคัญมาก ในเรื่องของการใช้ชื่อสามัญ ที่เคยเป็นปัญหาโต้แย้งกันมาตลอดของกลุ่มประเทศที่มีส่วนได้เสียทางการค้าดังกล่าวมาแล้ว และในกรณีของการอาศัยการใช้ชื่อสามัญในสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของวรรค 6 นี้ นับได้ว่าเป็นบทบัญญัติที่เกิดจากความรอมชอมของกลุ่มประเทศที่มีปัญหาโต้แย้งกันมาดังกล่าว ซึ่งในบทบัญญัตินี้มีหลักอยู่ว่า การใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของประเทศสมาชิเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ โดยที่สิ่งบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องนั้นเหมือนกับคำที่โดยประเพณีแล้วเป็นชื่อสามัญในประเทศหนึ่งประเทศใด ก็จะอยู่ในข้อยกเว้นที่จะไม่ใช้บังคับในเรื่องสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ได้ ซึ่งหลักเกณฑ์ที่เป็นข้อ

⁵⁹ Article 24(5) “ Where a trademark has been applied for or registered in good faith, or where rights to a trademark have been acquired through use in good faith either:

(a) before the date of application of these provisions in that Member as defined in Part VI below ; or

(b) before the geographical indication is protected in its country of origin ;
measures adopted to implement this Section shall not prejudice eligibility for or the validity of the registration of a trademark , on the right to use a trademark , on the basis that such a trademark is identical with , or similar to , a geographical indication.”

⁶⁰ Article 24(6) “ Nothing in this Section shall require a Member to apply its provisions in respect of geographical indication of any Member with respect to goods or service for which the relevant indication is identical with the term the customary in common language as the common name for such goods or services in the territory of that Member . Nothing in this Section shall require a Member to apply its provisions in respect of a geographical indication of any other Member with respect to products of the vine for which the relevant indication is identical with the customary name of a grape variety existing in the territory of that Member as the date of entry into force of Agreement Establishing the MTO. ”

ยกเว้นในส่วนของการใช้ชื่อสามัญตามหลักเกณฑ์ของวรรค 6 นี้ จึงเอื้อประโยชน์อย่างมากต่อประเทศที่ต้องพึ่งพิงการใช้ชื่อสามัญในสินค้าที่ประกอบอยู่ในสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสินค้าประเภทไวน์

มาตรา 24 วรรค 7⁶¹ เป็นกำหนดเวลาการใช้หรือการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าที่จะต้องยื่นขอใช้หรือจดทะเบียนภายใน 5 ปี หลังจากการใช้ที่เป็นผลเสียต่อการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ส่วนวรรค 8 เป็นบทบัญญัติที่ใช้ในการคุ้มครองชื่อเสียงของบุคคลในทางการค้าได้ เว้นแต่ในกรณีที่ต้องกล่าวดูถูกนำไปใช้ในลักษณะที่ทำให้สาธารณชนสับสนหลงผิด ซึ่งบทบัญญัติในวรรค 8 นี้มีขึ้นมาเพื่อใช้รองรับกับกรณีที่ ผู้ที่อพยพมาจากทวีปยุโรป ไปสู่ประเทศในโลกใหม่ เช่น สหรัฐอเมริกา หรือ ออสเตรเลีย เป็นต้น . และผู้อพยพดังกล่าวได้นำกระบวนการในการผลิตสินค้า (เช่นสินค้าประเภทไวน์) มาผลิตที่ประเทศที่ตนเข้ามาอยู่ใหม่ ตลอดจนได้ใช้ชื่อของประเทศเดิมที่ตนเคยอยู่อาศัยมาใช้กับสินค้าที่ตนได้ผลิตขึ้นในประเทศที่ได้อพยพเข้าไปด้วย ซึ่งในกรณีนี้บุคคลดังกล่าวก็สามารถได้รับการคุ้มครองตามบทบัญญัติในวรรค 8 นี้ เพียงแต่มีข้อห้ามในการใช้ชื่อดังกล่าวที่ทำให้สาธารณชนสับสนหลงผิดเท่านั้น และสุดท้ายในวรรค 9 ที่ไม่คุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่สิ้นสุดการคุ้มครองแล้วในประเทศที่เป็นแหล่งกำเนิดของสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ตลอดจนไม่คุ้มครองสิ่งบ่งชี้ที่ไม่มีการใช้แล้วในประเทศนั้นด้วย

จากการศึกษาถึงการคุ้มครองสิทธิในลักษณะตามมาตรฐานของหลักเกณฑ์ระหว่างประเทศแล้ว พบว่าแนวคิดในการคุ้มครองสิทธิลักษณะนี้ออกมาในรูปแบบของกฎหมายระหว่างประเทศนั้นมีมานานแล้ว โดยอยู่ภายในอนุสัญญาและความตกลงระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่ให้การคุ้มครองสิทธิลักษณะนี้ภายใต้ชื่อที่แตกต่างกันไป เช่น อนุสัญญากรุงปารีสที่กล่าวถึงการคุ้มครอง Indications of Source และ Appellation of Origin รวมถึงการป้องกันการแข่งขันทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม โดยที่อนุสัญญากรุงปารีส มีประเทศสมาชิกเป็นจำนวนมากและได้ให้การคุ้มครองสิทธิ

⁶¹ Article 24(7) “ A Member may provide that any request made under this Section in connection with the use or registration of a trademark must be presented within five years after the adverse use of the protected indication has become generally known in that Member or after the date of registration of the trademark in that Member provided that the trademark has been published by that date , if such date is earlier than the date on which the adverse use became generally known in that Member , provided that the geographical indication is not used or registered in bad faith. ”

ลักษณะนี้ไว้อย่างกว้าง ๆ ซึ่งมีได้ให้ความคุ้มครองโดยตรง ส่วนความตกลงแมดริดเป็นการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้แหล่งที่มา ถือว่าเป็นการคุ้มครองสิทธิลักษณะนี้โดยตรง ภายใต้เงื่อนไขของการคุ้มครองที่เข้มงวด (มีการป้องกันการกลายสภาพเป็นชื่อสามัญของสิ่งบ่งชี้แหล่งที่มา) แต่มีข้อจำกัดในเรื่องของประเทศสมาชิก (มีเพียง 32 ประเทศ) และในความตกลงลิสบอนเพื่อคุ้มครองเครื่องหมายแหล่งกำเนิดที่ถือว่าเป็นการคุ้มครองสิทธิลักษณะนี้ไว้โดยตรง เช่นเดียวกับความตกลงแมดริด โดยมีเงื่อนไขของการคุ้มครองที่มากกว่าสิ่งบ่งชี้แหล่งที่มาตามความตกลงแมดริด ถือได้ว่าเป็นการคุ้มครองที่เข้มงวดเช่นเดียวกับความตกลงแมดริด อีกทั้งมีขอบเขตที่จำกัดอย่างยิ่งในเรื่องของประเทศสมาชิก (มีเพียง 16 ประเทศ) ในคำว่าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications) นี้ถือได้ว่าเป็นคำนิยามที่ใช้ในการคุ้มครองสิทธิลักษณะนี้ที่ใหม่ที่สุด ที่ประเทศสมาชิกต่าง ๆ ขององค์การการค้าโลก (WTO) ที่รวมถึงไทย จำเป็นต้องมีพันธกรณีเพื่อให้มีบัญญัติสอดคล้องกับกฎเกณฑ์การใช้การคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ดังกล่าว ภายใต้ข้อตกลง TRIPs ที่ได้กำหนดให้ประเทศสมาชิกมีพันธกรณีเพื่อคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ รวมทั้งสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ในไวน์และสุรา บทบัญญัติของข้อตกลง TRIPs ได้มีการกำหนดคำนิยามที่มีลักษณะคล้ายกับเครื่องหมายแหล่งกำเนิดตามข้อตกลงลิสบอน ได้กำหนดให้ประเทศสมาชิกจัดเตรียมกฎหมายที่ใช้คุ้มครองทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคสินค้าจากการใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ รวมถึงกำหนดข้อยกเว้นการคุ้มครองและการเจรจาระหว่างประเทศด้วย การศึกษาถึงบทบัญญัติในหลัก-เกณฑ์ระหว่างประเทศดังกล่าวมานี้ โดยเฉพาะในข้อตกลง TRIPs ในการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์นี้ ก็จะเป็นแนวทางในการศึกษาเพื่อการคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของไทยในส่วนต่อไป และที่สำคัญก็คือจะต้องสอดคล้องกับบทบัญญัติที่ถือเป็นพันธกรณีตามข้อตกลง TRIPs ดังกล่าว